

לואיג'י פִּירַנְדֵּלוֹ

שש דמויות מחפשות מחזאי

(Sei personaggi in cerca d'autore)

נוסח עברי

שמעון בוזגלו

הנפשות הפועלות:

הדמויות

אב

אם

בת חורגת

בן

ילד (שותק)

ילדה (שותקת)

מדאם פֶּצ'ה

צוות התיאטרון

במאי

שחקן ראשי

שחקנית ראשית

שחקנית שנייה

שחקן צעיר

שחקנית צעירה

שחקנים ושחקניות נוספים

מנהל במה

לחשן

רקוויזיטור

עובד במה

עוזר במאי

סדרן

עובדי במה נוספים

הצגה ראשונה, תיאטרון אוניברסיטת תל אביב, ב-19 באפריל 2021

עיבוד, בימוי ועריכת מוזיקה : אופירה הניג

עלילת ההצגה מתרחשת על במת תיאטרון, בשעות היום.

אין חלוקה למערכות או סצנות, אבל ההצגה נקטעת פעמיים: בפעם הראשונה, כשהבמאי והאב הולכים לחבר את המחזה תוך כדי שהשחקנים מפנים את הבמה; בפעם השנייה, כשעובדי הבמה מורידים בטעות את המסך.

כשהקהל נכנס לתיאטרון הוא מוצא שהמסך מורם, ושהבמה נראית כמו לאורך היום – בלי תפאורה, ריקה, ובחשיכה כמעט מוחלטת – כדי שמהתחלה הרושם יהיה של מופע מאולתר. אל הבמה, משני צדדיה, יש מדרגות מהאולם. על הבמה, המכסה של תא הלחשן הוסר מהתא ומונח לצדו. בקדמת הבמה יש שולחן קטן וכורסה שהגב שלה מופנה אל הקהל. בקדמת הבמה יש עוד שני שולחנות קטנים, אחד מהם יותר גדול מהשני, וכמה כיסאות, במקרה שיהיה בהם צורך בחזרה. כיסאות נוספים מפוזרים מימין ומשמאל לשימוש השחקנים. בירכתי הבמה, בצד, יש פסנתר חצי מוסתר.

כשהאורות מתעמעמים, עובד במה נכנס מהדלת האחורית עם סרבל כחול וארגז כלי עבודה. הוא לוקח כמה קרשים מפינה בירכתי הבמה, ניגש איתם לקדמת הבמה, רוכן על הברכיים, ומתחיל לחבר אותם עם מסמרים. הרעש של דפיקות הפטיש מוציא את מנהל הבמה בריצה מחדרי ההלבשה.

מנהל במה

(בצרחו) מה אתה עושה?

עובד במה

מה אני עושה? דופק מסמרים.

מנהל במה

עכשיו? (מסתכל על השעון שלו) כבר עשר וחצי. תכף הבמאי מגיע לחזרה.

עובד במה

תרגיע, אני צריך לעשות את העבודה שלי.

מנהל במה

נכון, אבל לא עכשיו.

עובד במה

אז מתי?

מנהל במה

אחרי החזרה. קדימה, תפנה את כל זה, ותן לי להכין את הבמה למערכה השנייה של כללי המשחק.

עובד הבמה אוסף את הקרשים תוך כדי מלמולים ורטינות, ויוצא. השחקנים והשחקניות מתחילים להגיע מהדלת בירכתי הבמה, בהתחלה אחד-אחד, אחר כך בזוגות, בלי סדר מיוחד, עד שהם מונים תשעה או עשרה – כמה שצריך לחזרה של המחזה של פירנדלו "כללי המשחק", שאמור לעלות באותו יום, בערב. הם נכנסים, אומרים בוקר טוב למנהל הבמה, ואחד לשני. חלקם ניגשים לחדרי ההלבשה; אחרים, כולל הלחשן עם הטקסט מתחת לבית השחי, נשארים על הבמה ומחכים לבמאי שיבוא ושיתחיל את החזרה. הם יושבים או עומדים בקבוצות ומפטפטים. אחד מתחיל לעשן, שני מתלונן על החלק שלו, שלישי קורא בקול רם לקבוצה שלו מתוך איזה כתב-עת לתיאטרון. גם השחקניות וגם השחקנים צריכים ללבוש בגדים צבעוניים עליזים, והסצנה הראשונה הזאת צריכה להיות מאולתרת בצורה טבעית ומלאת חיים. ברגע מסוים, מישהו מהקאסט מתיישב על הפסנתר ומנגן משהו קליל. השחקניות והשחקנים הצעירים יותר מתחילים לרקוד.

מנהל במה

(מוחא כף כדי לקרוא להם לסדר) קדימה, מספיק! הבמאי מגיע.

המוזיקה והריקוד מפסיקים מיד. השחקנים מסתובבים אל האולם ורואים את הבמאי נכנס מהדלת מאחור. עם מגבעת דרבי על הראש, מקל הליכה מתחת לבית השחי, וסיגר עבה בפה, הוא הולך במעבר בין המושבים, ותוך כדי שהקאסט אומר לו בוקר טוב הוא עולה במדרגות לבמה. העוזר שלו מגיש לו את הדואר: כמה עיתונים וכתב-יד של מחזה.

במאי

מכתבים?

עוזר במאי

לא, זה כל הדואר.

במאי

(מחזיר לו את כתב היד) שים את זה במשרד שלי. (אחר כך הוא מסתכל סביבו ופונה אל מנהל הבמה) אני לא רואה כלום. תן לנו קצת יותר אור, בבקשה.

מנהל במה

מייד. (הוא פונה אל האולם) אור, בבקשה.

כל צד הבמה, שבו נמצאים השחקנים, נשטף מייד באור. הלחשן ניגש לתא שלו, מדליק את מנורת הקריאה, ופותח את הטקסט.

במאי

(מוחא כף) בואו נתחיל. (פונה אל מנהל הבמה) מישהו חסר?

מנהל במה

השחקנית הראשית.

במאי

כרגיל! (מסתכל בשעון שלו) אנחנו כבר בעשר דקות איחור. תעשה לי טובה: תזכיר לי לתפוס אותה לשיחה. היא תלמד להגיע בזמן לחזרות.

עוד לפני שסיים לדבר שומעים את הקול של השחקנית הראשית מירכתי האולם.

שחקנית ראשית

לא, לא, בבקשה לא! הנה אני! הנה אני!

לבושה כולה בלבן, עם כובע רחב-תיתורה על הראש ופודל על הידיים, היא רצה במעבר המרכזי ועולה במהירות במדרגות אל הבמה.

במאי

את אף פעם לא מפספסת הזדמנות לתת לנו לחכות, מה?

שחקנית ראשית

מצטערת. השתדלתי כל כך לתפוס מונית ולהגיע בזמן. אבל אני רואה שעדיין לא התחלתם. וגם ככה אני לא נכנסת מייד לבמה. (קוראת למנהל הבמה בשמו ומוסרת לו את הכלב) תנעל אותו בבקשה בחדר ההלבשה שלי.

במאי

(רוטן) ועכשיו גם הכלב. כאילו שאין כאן כבר מספיק כלבים! (שוב מוחא כף ופונה אל הלחשן) בוא נתחיל: מערכה שנייה של **כללי המשחק**. (מתישב על הכורסה) גבירותי ורבותי, אני מבקש תשומת לב! מי על הבמה?

השחקניות והשחקנים מפנים את קדמת הבמה והולכים להתיישב בצד – כולם חוץ מהשלושה שאמורים להיות על הבמה והשחקנית הראשית, שבלי להתייחס אל הבמאי ניגשה להתיישב ליד אחד משני השולחנות הקטנים.

במאי

(אל השחקנית הראשית) אז את כן משתתפת בסצנה הזאת?

שחקנית ראשית

אני? לא, אדוני.

במאי

(מעוצבן) את מוכנה לקחת את עצמך מכאן?!

השחקנית הראשית קמה ומצטרפת לשאר השחקנים שיושבים בצד.

במאי

(ללחשן) בוא נתחיל.

לחשן

(קורא מהטקסט) "בבית של לאוֹנָה גָּלָה. חדר מוזר – חצי חדר אוכל, חצי חדר עבודה."

במאי

(פונה אל מנהל הבמה) נשתמש בתפאורה האדומה.

מנהל במה

(רושם את זה במחברת) התפאורה האדומה. בסדר.

לחשן

(ממשיך לקרוא מהטקסט) "שולחן מוכן לארוחה, וכן שולחן כתיבה עם ספרים ודפים. ספרייה מלאה ספרים, מזנון זכוכית עם כלי חרס סיניים יקרים. היציאה מאחור מובילה לחדר השינה של לאונה. היציאה מצד שמאל מובילה למטבח. הכניסה הראשית לבית היא מימין."

במאי

(נעמד ומצביע) שימו לב. הכניסה הראשית משם. ושם, המטבח. (פונה אל השחקן שמגלם את סוקרטס) אתה נכנס ויוצא מהצד הזה. (אל מנהל הבמה) שם מאחורה נשים את החלון הגדול ונתלה עליו וילון (חוזר להתיישב).

מנהל במה

(רושם במחברת) בסדר.

לחשן

(ממשיך לקרוא) "סצנה ראשונה. לְאֹנָה גָּלָה, גֻּאִידוֹ וְנִנְצִי, פִּילִיפּוֹ, המכונה סוקרטס." (אל הבמאי) אני צריך לקרוא גם את הוראות הבימוי?

במאי

כן, כן. אמרתי לך את זה כבר מאה פעמים!

לחשן

(קורא) "כשהמסך עולה, לְאֹנָה גָּלָה, עם סינר וכובע טבחים על הראש, טורף ביצה בתוך קערה בעזרת כף עץ. פיליפּוֹ, שלבוש גם הוא כמו טבח, טורף ביצה נוספת. גֻּאִידוֹ וְנִנְצִי יושב ומקשיב להם."

שחקן ראשי

(אל הבמאי) תסלח לי, אני באמת צריך לחבוש כובע של טבחים?

במאי

(מוטרד מהשאלה) ברור. זה בדיוק מה שכתוב פה (מצביע על הטקסט).

שחקן ראשי

מצטער, זה מגוחך!

במאי

(מזנק על הרגליים בזעם) מגוחך! מגוחך! מה אתה מצפה שאני אעשה אם אף אחד כבר לא כותב מחזות טובים? מה אתה רוצה שאני אעשה אם אנחנו נאלצים להשלים עם חומרים של אחד, פִּינְדָּלוּ? צריך להיות סוקרטס כדי להבין את המחזות שלו. הוא כותב בכוונה ככה שאף אחד לא יחנה מהם – לא השחקנים, לא המבקרים, ולא הקהל (השחקנים צוחקים). הבמאי ניגש ישר אל השחקן הראשי וצורח) כן, אדוני, כובע טבחים! ולטרופ ביצים! אתה חושב שזה הדבר היחיד שאתה צריך לעשות – לטרופ ביצים? לא, תשכח מזה! אתה צריך לייצג את הקליפה של הביצה שאתה טורף! (השחקנים צוחקים שוב ומחליפים הערות אירוניות) שקט! ותקשיבו לי כשאני מסביר דברים! (פונה שוב אל השחקן הראשי) כן, אדוני, הקליפה: במילים אחרות, הצורה הריקה של ההיגיון, בלי להכיל את האינסטינקט, שהוא עיוור. אתה ההיגיון, ואשתך היא האינסטינקט, במחזה עם תפקידים שנקבעו מראש, ושאתה צריך לשחק בו בתור הבובה של עצמך. אתה מבין?

שחקן ראשי

(פורש את הידיים לצדדים) אני? לא!

במאי

(חוזר לכיסא שלו) גם אני לא. בוא נמשיך עם זה. חכה שתראה את הסוף, עוד לא ראית כלום. (בנימה יותר אישית) אני מציע שתסתובב קצת יותר לכיוון הקהל... שְלוֹשֶׁת-רָבֶעַ פנים בערך, Enface. אחרת, עם הדיאלוג המעורפל הזה ועם העובדה שהקהל לא יוכל לשמוע אותך עם הגב שלך אליו, כל הדבר הזה יהיה פלופ אחד גדול. (מוחא שוב כף) בואו נמשיך.

לחשן

סליחה, בוס, אכפת לך אם אני אניח בחזרה את המכסה על התא? יש קצת רוח פרצים.

במאי

בטח, תעשה את זה.

בינתיים, הסדרן הלבוש במדים שלו, נכנס לאולם, ניגש לבמה דרך המעבר בין המושבים, ומודיע לבמאי על ההגעה של שש דמויות. הדמויות עצמן נכנסות אחריו והולכות במרחק-מה ממנו, כשהן מסתכלות מסביב, אבודות ומבולבלות משהו.

בהעלאה של המחזה הזה הבמאי חייב לנקוט בכל אמצעי אפשרי כדי למנוע בלבול בין שש הדמויות לבין השחקנים. הוראות הבימוי בהמשך יעזרו למקם את שתי הקבוצות – מייד כשהדמויות יעלו על הבמה – כמו גם תאורה בצבע אחר על כל אחת מהקבוצות. אבל האמצעי הכי אפקטיבי להשיג את זה הוא אם הדמויות יחבשו מסכות, שיהיו עשויות מחומר כזה שימנע מהן להתעוות או להתרכך בגלל זיעה, אבל גם שיהיו מספיק קלות כדי לא להכביד על השחקנים שיחבשו אותן, ושיהיו בהן חורים לעיניים, לאף או לנחיריים, ולפה. זאת הדרך להוציא החוצה את המשמעות העמוקה של המחזה. הדמויות לא צריכות להיראות כמו רוחות רפאים, אלא כממשויות ברואות, קונסטרוקציות בלתי משתנות של הדמיון, ולכן יותר אמיתיות וקבועות מהממשויות המשתנות של השחקנים. המסכות מסייעות לייצר רושם של צורות שנוצקו ביד אמן, וכל אחת מקובעת לתמיד ברגש היסודי לה: אצל האב, חרטה; אצל הבת החורגת, נקמה; אצל הבן, בוז; ואצל האם, צער. על המסכה של האם צריכות להיות דמעות שעווה בקצות העיניים ולמטה, על הלחיים, בדיוק כמו בפסלים או בציורים של המדונה הנעצבת שרואים בכנסיות. הלבוש שלה צריך להיות מחומר מיוחד אבל פשוט, עם קפלים נוקשים, כאילו מסותת באבן, ולא מחומר רגיל שאפשר לקנות בכל מקום ושכל תופרת רגילה יכולה לתפור ממנו שמלה.

האב בן חמישים בערך. לא קרח, אבל עם שיער ג'ינג'י דליל ברקות. יש לו שפם סמיך, שמכסה לו כמעט את הפה בעל המראה הצעיר, שפשוק הרבה פעמים בחיך מהוסס וריק. הוא

חיזור, עם מצח גבוה. יש לו עיניים אובליות כחולות, צלולות וחדות. הוא לבוש במכנסיים בהירים וז'אקט כהה. לפעמים הוא מדבר במתיקות ובקלות, ולפעמים בנוקשות ובבוטות.

האם נראית מבועתת והרוסה מאיזה משא בלתי נסבל של בושה והשפלה. היא לבושה בשחור פשוט ועטופה בצעיף של אלמנה, מקרפ עבה. כשהיא מרימה את הצעיף, הפנים שלה לא נראים חרוטי סבל אלא כאילו עשויים משעווה. העיניים שלה מושפלות למטה כל הזמן.

הבת החורגת, בת שמונה-עשרה, מתריסה, כמעט חצופה. היא יפה מאוד. גם היא לבושה בבגדי אבלות, אבל באלגנטיות בולטת. היא מפגינה בוז כלפי האישיות הביישנית, הסובלת, האבודה, של הילד, אחיה האומלל בן ה-14, שלבוש גם הוא בשחור. אבל היא עדינה ורכה כלפי הילדה, אחותה, בת הארבע, שלבושה בלבן עם סרט שחור מסביב למותניים.

הבן בגיל עשרים ושתיים, גבוה, ומשדר בוז כמעט קפוא כלפי אביו ואדישות כלפי אימו. הוא לובש מעיל עליון בצבע בורדו, ויש לו צעיף ירוק ארוך מסביב לצוואר.

סדרן

(מוריד את הכובע) סליחה, אדוני.

במאי

(בחוסר סבלנות) מה עכשיו?

סדרן

יש כאן כמה אנשים שמבקשים לראות אותך.

הבמאי והשחקנים מסתובבים בהפתעה ומסתכלים לעבר האולם.

במאי

(בכעס) אני באמצע חזרה! אתה יודע מצוין שלאף אחד אסור להיכנס בזמן החזרות! (הוא פונה אל הדמויות) מי אתם? מה אתם רוצים?

אב

(מתקרב אל המדרגות בצד אחד של הבמה, והשאר אחריו) אנחנו מחפשים מחזאי.

במאי

(בין כעס לתדהמה) מחזאי? איזה מחזאי?

אב

כל מחזאי, אדוני.

במאי

אבל אין כאן מחזאי, כי אנחנו לא עושים חזרות על מחזה חדש.

בת חורגת

(עולה במדרגות במהירות ובהתרגשות) יותר טוב, עוד יותר טוב, אדוני! אנחנו נוכל להיות המחזה החדש שלך.

השחקנים

(כל מיני הערות וצחוקים מצד השחקנים) לא רע לא רע/ שמעתם?/"המחזה החדש שלך"/לא רע.

אב

(עולה לבמה אחרי הבת החורגת) כן, זה יכול להיות. אבל אם אין מחזאי... (אל הבמאי) אלא אם כן אתה רוצה להיות המחזאי...

האם עולה כמה מדרגות, עם הילדה ביד אחת והילד מאחוריה. הם מחכים שם, בזמן שהבן נשאר במקום שלו בפנים חמוצות.

במאי

תגידו, אתם עושים צחוק?

אב

איך אתה יכול להגיד דבר כזה! בדיוק להפך – אנחנו מביאים לך דרמה קורעת לב.

בת חורגת

וכזאת שתוכל להרוויח ממנה הון!

במאי

תעשו לי טובה ותעופו מפה. אין לנו זמן לבזבז על הזויים.

אב

(פגוע, אבל בעדינות) סליחה, אדוני, אתה בטח יודע שהחיים מלאים בכל מיני דברים "הזויים" שלא צריכים בכלל להתאמץ להיות אמיתיים, כי הם באמת אמיתיים.

במאי

על מה לעזאזל אתה מדבר?

אב

אני אומר, אדוני, שמה שבאמת נראה הזוי הוא ההתעקשות לעשות דברים להפך: לייצר סיטואציות שברור שהן לא אמיתיות, ולנסות לגרום להן להיראות כאילו הן כן אמיתיות. אבל אני מניח שהזיות מהסוג הזה הן הסיבה היחידה למקצוע שלך.

השחקנים מוחים בכעס.

במאי

(קם מהכיסא ומסתכל עליו מלמעלה למטה) מה אתה אומר?! אתה חושב שהמקצוע שלנו הוא של משוגעים, מה?

אב

אדוני, אם אתה מנסה לגרום למשהו להיראות אמיתי כשברור שהוא לא, ובייחוד אם זה לא הכרחי, סתם, בשביל השעשוע... רק רגע, זה לא התפקיד שלך להפיח חיים בדמויות דמיוניות על הבמה?

במאי

(עונה לו במהירות ומדבר בשם השחקנים שמתחילים לכעוס יותר ויותר) כדאי לך לדעת, אדוני היקר, שמשחק הוא מקצוע נעלה ביותר. למרות שהמחזאים היום מספקים לנו קומדיות מטומטמות, ודחלילים במקום אנשים אמיתיים, תדע לך שאנחנו מתגאים שכאן, על הבמה הזאת, הפחנו חיים ביצירות אלמותיות!

השחקנים, המרוצים, מסכימים עם הבמאי ומוחאים לו כפיים.

אב

(קוטע אותם וננעל על הנושא) זהו זה! בדיוק! להפיח חיים ביצורים כמונו, חיים! יותר חיים מאלה שנושמים ולובשים בגדים! לא ממשיים כמוהם, אולי, אבל יותר אמיתיים! אנחנו מסכימים לגמרי!

השחקנים מסתכלים זה בזה בתדהמה.

במאי

עצור שנייה! לפני רגע אמרת...

אב

אני מצטער, אדוני. אמרתי שמשחק הוא סתם בשביל שעשוע, כי אתה צעקת עלינו ואמרת שאין לך זמן לבזבז על הזויים. אבל אתה, יותר מכל אחד אחר, צריך לדעת שהטבע משתמש בדמיון האנושי בתור כלי לרומם את הבריאה שלו לדרגה יותר גבוהה.

במאי

נכון. נכון. אבל לאן זה מביא אותנו?

אב

לשום מקום. אני רק מנסה להראות לך שאפשר להיוולד בהמון דרכים, בהמון צורות: בתור עץ או אבן, בתור מים או פרפר... או בתור אישה. אפילו בתור דמות במחזה.

במאי

(אירוני, מעמיד פנים משתאות) אז אתה, וכל השאר כאן, נולדתם בתור דמויות במחזה?

אב

בדיוק, אדוני. ודמויות חיות, כמו שאתה יכול לראות.

הבמאי והשחקנים פורצים בצחוק כמו מבדיחה.

אב

(פגוע) אני מצטער שאתה צוחק ככה. תרשה לי לחזור ולהגיד שאנחנו נושאים אתנו דרמה קורעת לב, כמו שאתה יכול להסיק מהאישה הזאת שלבושה בשחור.

הוא מושיט מייד יד לאם ועוזר לה לעלות במדרגות האחרונות, ואז, בטרגיות כבדת-משקל הוא מוביל אותה לצד השני של הבמה, שמואר מייד במין אור דמוי-הזיה.

הילד והילדה הולכים בעקבות האם. אחר כך מגיע הבן ועומד בצד השני, בירכתי הבמה. אחריו מגיעה הבת החורגת שעומדת בקדמת הבמה ונשענת על צד הפרוסניוס. בהתחלה השחקנים מופתעים, אבל הכניסה (entrée) הזאת מעוררת את הערכתם והם פורצים במחאות כפיים – כאילו זה מופע במיוחד בשבילם.

במאי

(בהתחלה בהלם מוחלט, ואחר כך בזעם) אתם מוכנים לשתוק?! שקט כולם! (פונה אל הדמויות) אתם, עופו מפה! קדימה! (אל מנהל הבמה) לעזאזל, סלק אותם מכאן!

מנהל במה

(ניגש אל הדמויות, אבל אז נעצר כאילו איזו יד נעלמה בולמת אותו) קדימה, החוצה! החוצה!

אב

(אל הבמאי) לא, בבקשה, אתה מבין, אנחנו...

במאי

(צועק) אם לא ברור לך, באנו לעבוד!

שחקן ראשי

תעופו מכאן!

אב

(מתקרב אל הבמאי בנחישות) אני לא מבין, למה אתה לא מאמין לי? אולי אתה לא רגיל לראות את הדמויות שהמחזאי יצר מתעוררות לחיים כאן על הבמה ועומדות זו מול זו? אולי כי אנחנו לא בטקסט? (הוא מצביע על התא של הלחשן)

בת חורגת

(ניגשת אל הבמאי בחיוך מפתה) תאמין לי, אדוני, אנחנו שש דמויות, מאוד, מעניינות! אבל, אבודות.

אב

(נעמד לצידה) כן, אבודות, זאת בדיוק המילה! אבודות, אתה מבין, במובן שהמחזאי שיצר אותנו, בראש שלו, לא רוצה או לא יכול לממש אותנו בעולם האמנות. וזה פשע, אדוני, כי מי שיש לו מזל להיוולד בתור דמות יכול לצחוק אפילו על המוות. הוא אף פעם לא מת. האדם ימות – המחזאי, הכלי היוצר – אבל מה שהוא יצר לא ימות לעולם! וכדי לחיות לנצח לא צריך כישרונות מיוחדים או לעשות קסמים. מי היה סַנְצ'ו פֶּנְסָה? מי היה פְּרוֹסֶפֶרוֹ? והנה, הם יחיו לנצח, כי בתור זרעים חיים היה להם מזל למצוא אדמה פורייה, דמיון שידע איך להזין אותם, להצמיח אותם, ולהעניק להם חיי נצח.

במאי

כל זה באמת מאוד יפה! אבל מה אתה רוצה מאתנו?

אב

אנחנו רוצים לחיות, אדוני!

במאי

(אירוני) לנצח?

אב

לא, אדוני. רק לרגע. בכם.

שחקן

שמעתם את זה?

שחקנית ראשית

הם רוצים לחיות בנו!

שחקן צעיר

(מצביע על הבת החורגת) הֵם, אין לי התנגדות...

אב

תקשיבו, תקשיבו. אתם חייבים להעלות את המחזה. (אל הבמאי) אם אתה מסכים, ואם השחקנים שלך מסכימים – פְּרֶסְטֹן, נוכל לסדר את זה בינינו.

במאי

(מרוגז) מה יש לסדר? אנחנו לא עושים פה סידורים. אנחנו מעלים טרגדיות וקומדיות.

אב

נכון, אנחנו יודעים, ובשביל זה באנו לכאן.

במאי

ואיפה הטקסט?

אב

בתוכנו, אדוני. (השחקנים צוחקים) המחזה בתוכנו ואנחנו המחזה. אנחנו כבר מתים לשחק אותו, נשרפים מתשוקה.

בת חורגת

(בבוז, בקסם המייסר של חוצפה מכוונת) התשוקה שלי, אדוני. אם רק היית יודע! התשוקה שלי... אליו! (מצביעה על האב, ונראה כאילו עומדת לחבק אותו, אבל אז פורצת בצחוק צווחני)

אב

(בכעס פתאומי) תתנהגי פעם אחת כמו בן אדם. ותפסיקי לצחוק ככה!

בת חורגת

באמת? אז ברשותכם, גבירותי ורבותי – למרות שעברו רק חודשיים מאז שהתייתמתי – תראו איך אני יכולה לשיר ולרקוד.

היא מתחילה לשיר ולרקוד בסגנון קברטי פרוע. תוך כדי כך, השחקנים, בייחוד הצעירים בהם, מתקרבים אליה כמו אל מגנט מושך ומוזר, ומרימים מעט את הידיים כאילו כדי לגעת בה. אבל היא מתחמקת מהם. וכשהשחקנים פורצים במחאות כפיים, והבמאי מוחה, היא נסוגה ומשדרת דיחוק.

השחקנים והשחקניות

(צוחקים ומוחאים כפיים) ברבו! מצוין! וואו!

במאי

(בכעס) שקט! אתם חושבים שאתם במועדון לילה?! (פונה אל האב) תגיד לי, היא קצת... מטורללת?

אב

מטורללת? ממש לא. יותר גרוע מזה!

בת חורגת

(רצה פתאום אל הבמאי) כן, יותר גרוע! יותר גרוע! תקשיב בבקשה, בוא נעלה מייד את המחזה הזה, כי אתה תראה שברגע מסוים אני... כשהמתוקה הקטנה הזאת כאן (תופסת את היד של הילדה, שנמצאת עם האם, ולוקחת אותה אל הבמאי) – תראה כמה שהיא יפה. (מרימה אותה, ומחבקת ומנשקת אותה) ילדה מתוקה, מתוקה! (מורידה אותה ואומרת בהתרגשות כמעט לא רצונית) טוב, כשאלוהים לוקח פתאום את המתוקה הקטנה הזאת מהאימא המסכנה שלה, וכשהאידיוט הקטן הזה (ניגשת אל הילד, תופסת אותו בגסות מהשרוול ודוחפת אותו קדימה) עושה את הדבר הכי מפגר שאתה יכול לחשוב עליו, מפגר בדיוק כמוהו (דוחפת אותו בחזרה לכיוון האם), אז אתה תראה אותי בורחת, כן אדוני, בורחת! ותאמין לי, אין לך מושג כמה אני מחכה לזה. כי אחרי כל הדברים המאוד אינטימיים שקרו ביני לבינו (מצביעה על האב בקריצה וולגרית) אני לא יכולה יותר להישאר עם האנשים האלה, לא יכולה לראות איך אימא סובלת בגלל הפריק הזה שם (מצביעה על הבן) – תסתכל עליו! תסתכל עליו! קר כמו קרח, אדיש לגמרי, כי הוא הבן החוקי, הוא! והוא מתעב אותי, ואותו (מצביעה על הילד), ואת הילדה המתוקה הזאת. כי כולנו ממזרים – אתה מבין? ממזרים. (ניגשת אל האם ומחבקת אותה) והאימא המסכנה הזאת, האימא לכולנו כאן – הוא לא מוכן אפילו להכיר בה בתור אימא שלו. הוא בז לה, כאילו היא רק האימא של שלושתנו, שלושת הממזרים – נבלה!

היא אומרת את כל זה במהירות ובהתרגשות. אחרי שהיא מרימה את הקול במילה "ממזרים", היא אומרת את המילה האחרונה, "נבלה", בלחש, כאילו יורקת אותה.

אם

(פונה אל הבמאי בייסורים עמוקים) אני מתחננת אליך, בשם שני הקטנים האלה...
(מרגישה שעומדת להתעלף) אוי אלוהים...

אב

(ממהר לתמוך בה, ורוב השחקנים מצטרפים אליו) כיסא... מהר, כיסא לאלמנה
המסכנה הזאת.

שחקנים

(ממהרים לעזור) זה אמיתי? היא באמת התעלפה?

במאי

תביאו כיסא, מהר!

**אחד השחקנים מביא כיסא. השאר נעמדים מסביב בדאגה. האם, הישובה, מנסה למנוע מהאב
להרים את הצעיף שמסתיר לה את הפנים.**

אב

תסתכלו עליה... תסתכלו עליה...

אם

לא, לא, בבקשה, תפסיק.

אב

תני להם לראות אותך! (הוא מרים את הצעיף)

אם

(קמה ומסתירה את הפנים מרוב ייאוש) אדוני, אני מתחננת אליך, אל תיתן לאיש הזה לעשות את מה שהוא מנסה לעשות – זה נורא!

במאי

(מבולבל והמום) הלכתי כבר לגמרי לאיבוד. אני לא מבין שום דבר ממה שקורה כאן (אל האב) היא אשתך?

אב

(עונה מייד) כן, אדוני, היא אשתי.

במאי

אז איך ייתכן שהיא אלמנה אם אתה עדיין בחיים?

מרוב תחושת הקלה בתוך כל הבלבול והתדהמה האלה השחקנים פורצים בצחוק קולני.

אב

(פגוע, מדבר מתוך עלבון) אל תצחקו! בבקשה אל תצחקו ככה! אדוני, זאת בדיוק הדרמה שלה. היה לה גבר אחר. גבר אחר שהיה צריך להיות כאן!

אם

(בצרחת) לא! לא!

בת חורגת

למזל, הוא מת. לפני חודשיים. אמרתי לך את זה. אנחנו עדיין מתאבלים עליו ולובשים שחור, כמו שאתה יכול לראות.

אב

נכון, הוא מת, אבל לא בגלל זה הוא לא נמצא כאן. הוא לא כאן כי – רק תסתכל עליה, בבקשה, תסתכל ואתה תבין מייד! הדרמה שלה לא עוסקת באהבה לשני גברים, לא, היא פשוט לא מסוגלת להרגיש כלום אל אף אחד משניהם. אולי קצת הכרת תודה. אליו, לא אלי! היא לא אישה, היא אימא! והדרמה שלה – דרמה חזקה, תאמין לי! – כולה שם, בעצם, בארבעת הילדים האלה משני הגברים השונים שהיו לה.

אם

שהיו לי? איך אתה מעז להגיד את זה? אני בעצמי רציתי אותם? (אל הבמאי) זה היה הוא, אדוני. זה הוא שכפה עלי את האיש השני. הוא זה שאילץ אותי לצאת עם האיש השני!

בת חורגת

(מזנקת בכעס) זה לא נכון!

אם

(המומה) זה לא נכון?

בת חורגת

לא נכון! זה לא נכון!

אם

מה את בכלל יכולה לדעת על זה?

בת חורגת

זה לא נכון! (אל הבמאי) אל תאמין לה. אתה יודע למה היא אומרת את זה? בגללו. (מצביעה על הבן) בגללו היא אומרת את זה. כי היא מייסרת את עצמה, מתישה את עצמה מרוב דאגה, והכול בגלל האדישות של הבן הזה שלה. היא רוצה שהוא יחשוב שהיא נטשה אותו בגיל שנתיים בגלל שהוא (מצביעה על האב) אילץ אותה לעשות את זה.

אם

(בלהט) נכון, הוא אילץ אותי! אלוהים שם למעלה העד שלי! (אל הבמאי) תשאל אותו (מצביעה על בעלה) אם זה לא נכון! תגרום לו להגיד את זה לבן שלי! (מצביעה על הבת החורגת) היא לא יודעת כלום.

בת חורגת

אני יודעת שכל עוד אבא שלי היה בחיים היית מאושרת אתו. אל תכחישי את זה.

אם

אני לא מכחישה, לא...

בת חורגת

הוא תמיד אהב אותך ודאג לך. (אל הילד, בכעס) זה לא נכון? תגיד לו. למה אתה לא אומר כלום, אידיוט?

אם

תעזבי בשקט את הילד המסכן! למה את רוצה לגרום לי להיראות אישה כפוית טובה?
אני לא רוצה להגיד שום דבר נגד אבא שלך. רק אמרתי שזו לא הייתה אשמתי – לא
עזבתי את הבית שלו ונטשתי את הבן שלי סתם, בשביל הכיף.

אב

זה נכון, אדוני. זו הייתה אשמתי.

שחקן ראשי

(אל שאר השחקנים) בואנה, חתיכת הצגה!

שחקנית ראשית

והפעם אנחנו הקהל.

שחקן צעיר

לשם שינוי.

במאי

(מתחיל לגלות עניין רציני) בואו נקשיב להם. שקט! בואו נקשיב.

הוא יורד במדרגות אל האולם ועומד מול הבמה כמו להתבונן בסצנה מנקודת המבט של הצופים.

בן

(בלי לזוז. קר, שקט, אירוני) כן, תקשיבו עכשיו לפילוסופיה בגרוש שלו. הוא הולך
לספר לכם הכול על "שד הניסוי".

אב

אתה אידיוט ציני, ואמרתי לך את זה מאה פעמים. (אל הבמאי שנמצא למטה באולם)
הוא לועג לי בגלל הביטוי הזה שאני משתמש בו כדי להגן על הרעיונות שלי.

בן

(בבוז) מילים, מילים.

אב

כן, מילים, מילים! כשאנחנו עומדים מול משהו שלא מובן לנו, מול איזו תחושה רעה
שעומדת לבלוע אותנו, יש איזו נחמה במילה שאין לה משמעות אבל היא מרגיעה,
מרגיעה.

בת חורגת

ומרגיעה גם את ייסורי המצפון שלך. את זה יותר מהכול.

אב

ייסורי מצפון? לא נכון. מילים לבד לא הרגיעו לי אף פעם את ייסורי המצפון.

בת חורגת

לא, צריך קצת כסף. כסף. כמו המאה לירטות שהוא רצה לשלם לי, גבירותי ורבותיי.

השחקנים מתכווצים מאימה.

בן

(בבוז אל אחותו החורגת) זה היה אכזרי.

בת חורגת

אכזרי? הסכום היה במעטפה כחולה על שולחן מהגוני קטן בחדר מאחורי החנות של מדאם פֶּצֶ'ה. (אל הבמאי) אתה מכיר את מדאם פֶּצֶ'ה, לא? אחת מהגברות האלה שכאילו מוכרות כותנות לילה וגרביונים כדי לפתות אותנו, צעירות עניות ממשפחות טובות, להגיע ל"חדרי העבודה" שלה.

בן

והיא קנתה לעצמה את הזכות להתנפל על כל המשפחה עם המאה לירטות האלה שהוא עמד לשלם לה. למזלנו, לא הייתה לו שום סיבה לשלם לה כלום.

בת חורגת

אבל זה היה מאוד קרוב! (היא פורצת בצחוק)

אם

(מוחה) תתביישי לך, בת. תתביישי!

בת חורגת

(בחדות) להתבייש? לא! זאת הנקמה שלי! אני בוערת, נשרפת מתשוקה לחיות את הסצנה ההיא! החדר... שם חלון הראווה עם כותנות הלילה. ושם הספה. המראה. הפרגוד. ומול החלון – שולחן המהגוני הקטן עם המעטפה הכחולה שבתוכה מאה לירטות. אני יכולה לראות אותה. יכולתי להושיט יד ולקחת אותה. אבל, רבותיי, אתם צריכים לסובב עכשיו את הראש: אני כמעט עירומה! אבל אני כבר לא מסמיקה, עכשיו תורו להסמיק! (מצביעה על האב) כן, רבותיי, אני מבטיחה לכם שהוא היה חיזור, מאוד חיזור ברגע ההוא! (אל הבמאי) תאמין לי.

במאי

אני כבר לא מבין כלום.

אב

אני מאמין לך. איך אפשר להבין משהו אחרי התקפה כזאת!! בבקשה, תרגיע את כולם, ותן לי להגיד את מה שאני רוצה להגיד לפני שתאמין לכל ההשמצות הנוראיות שהיא מספרת עלי באכזריות כזאת.

בת חורגת

די, די, בלי סיפורים ומעשיות.

אב

אני לא מספר סיפורים. אני רוצה להסביר לו.

בת חורגת

כן, בטח. אתה תסביר לו הכול כדי שזה יתאים לגמרי למה שאתה רוצה.

בשלב הזה הבמאי חוזר לבמה כדי לעשות סדר.

אב

אבל כאן מתחילות כל הצרות! עם המילים! לכולנו יש בתוכנו עולם שלם, ולכל אחד יש עולם פרטי משלו. אז איך אנחנו יכולים להבין אחד את השני אם המשמעות והערך שאני מעניק למילים שלי שונים מהמשמעות והערך שהצד השני – שגם לו יש עולם פרטי משלו – נותן לאותן מילים בדיוק? אנחנו חושבים שאנחנו מבינים זה את זה,

אבל אף פעם אנחנו לא באמת מבינים. הנה: כל הרחמים, כל החמלה שאני מרגיש כלפי האישה הזאת (מצביע על האם), מבחינתה זו אכזריות פראית ממש.

אם

אתה גירשת אותי מהבית!

אב

בבקשה! אתה שומע? גירשתי אותה מהבית! היא באמת מאמינה שגירשתי אותה מהבית.

אם

אתה, אתה יודע לדבר. אני לא. (אל הבמאי) תאמין לי, אדוני, אחרי שהוא התחתן אתי... אני לא מבינה למה – הייתי אישה ענייה, פשוטה...

אב

זה בדיוק העניין, התחתנתי איתך בזכות הפשטות שלך. זה מה שאהבתי בך. חשבתי... (הוא מפסיק לנוכח סימני המחאה שלה. אחר כך, כשהוא רואה עד כמה בלתי אפשרי לגרום לה להבין אותו, הוא פורש בייאוש את הזרועות לצדדים ופונה אל הבמאי) לא, אתה רואה? היא אומרת לא. זה מבהיל, אדוני, מבהיל (מכה במצח שלו), החירשות שלה, החירשות המנטלית שלה! לב טוב יש לה, לב אוהב, כן, כלפי הילדים! אבל מוח? ריק, חירש, אטום בלחץ!

בת חורגת

נכון, ועכשיו תן לו לספר לך איך בדיוק כל האינטליגנציה שלו עזרה לנו.

אב

אם רק היינו יכולים לראות מראש את כל הרע שיכול לצאת מהטוב שנדמה לנו שאנחנו עושים.

השחקנית הראשית, שנמאס לה כבר לראות את השחקן הראשי מפלרטט עם הבת החורגת, ניגשת אל הבמאי.

שחקנית ראשית

תסלח לי, אנחנו מתכוונים להמשיך את החזרה?

במאי

ברור, ברור. אבל קודם אני רוצה לשמוע מה קורה פה.

שחקן צעיר

זה משהו ממש חדש.

שחקנית צעירה

ומאוד מאוד מעניין!

שחקנית ראשית

את מי שמתעניין! (היא מסתכלת במבט רב-משמעות על השחקן הראשי)

במאי

(אל האב) תקשיב, אתה צריך להסביר את עצמך בצורה יותר ברורה. (הוא מתיישב)

אב

בסדר. תראה אדוני, היה איש עני אחד שעבד אצלי, העוזר והמזכיר שלי, אדם נאמן ביותר. הוא הסתדר איתה מצוין (מצביע על האם) והבין אותה לגמרי. לא היה שום צל של משהו מחשיד, תאמין לי. איש טוב ופשוט, כמוה. שני אנשים שלא מסוגלים לעשות משהו רע, ואפילו לא לחשוב על זה.

בת חורגת

אז הוא חשב על זה בשבילם – וגם עשה את זה!

אב

לא נכון! מה שעשיתי היה לטובתם – וגם לטובתי, אני מודה. הגיע רגע שבו לא יכולתי להגיד מילה לאחד מהם בלי שמייד הם החליפו ביניהם מבטים מבינים, בלי שמייד הם לכדו אחד את העיניים של השני כדי להתייעץ איך להתייחס למה שאמרתי, איך לא להרגיז אותי. טוב, ברור שזה הספיק, כמו שאתה בטח מבין, להכעיס אותי בלי הפסקה ולתסכל אותי בצורה בלתי נסבלת.

במאי

אז למה לא פיטרת את המזכיר הזה שלך?

אב

שאלה טובה. למעשה, כן פיטרתי אותו. אבל אז ראיתי את האישה המסכנה הזאת מסתובבת לה בבית אבודה, סהרורית, כמו כלב משוטט שמאמצים מרוב חמלה.

אם

מה הפלא?!

אב

(מסתובב אליה בפתאומיות, כאילו כדי להקדים את מה שהיא מתכוונת להגיד) הבן שלנו, התכוונת לספר לו על הבן שלנו, נכון?

אס

הוא תלש לי את הבן שלי מהחזה!

אב

אבל לא מתוך אכזריות. רציתי שהוא יגדל חזק ובריא, במגע עם האדמה.

בת חורגת

(מצביעה באירוניה על הבן) ממש רואים עליו!

אב

(מייד) זו אשמתי שהוא גדל ככה? נתתי אותו למינקת בכפר, איכרה אחת, כי אימא שלו לא נראתה לי מספיק חזקה, למרות שהיא באה ממשפחה פשוטה. זה היה אותו דחף שגרם לי להתחתן איתה. מחשבה מטומטמת מצדי, אבל מה אפשר לעשות? תמיד הייתה לי את הכמיהה האיומה הזאת למוסריות בריאה ומוצקה. (הבת החורגת פורצת שוב בצחוק רועש) תגיד לה שתפסיק עם זה! זה בלתי נסבל!

במאי

תפסיקי! תני לי לעזאזל לשמוע את מה שיש לו להגיד.

היא מגיבה לגערה של הבמאי בחזרה לגישה הקודמת שלה, המרוחקת, והצחוק שלה נקטע בפתאומיות. הבמאי יורד שוב מהבמה כדי לקבל מבט כללי על הסצנה.

אב

לא יכולתי יותר לראות את האישה הזאת לידי. (מצביע על האם) אבל לא בגלל מה שעברתי – מחנק, תחושת מחנק אמיתית – אלא בגלל הצער, הצער העמוק שהיא עוררה בי.

אם

והוא גירש אותי!

אב

כשהיא מצוידת בכל הביטחון הכלכלי שהיא הייתה צריכה. ונתתי לה ללכת אל האיש ההוא, כן אדוני – לשחרר אותה ממני.

אם

ולשחרר את עצמו.

אב

נכון, גם לשחרר את עצמי – אני מודה. ורק רע יצא מזה! אבל פעלתי מתוך כוונה טובה, ויותר בשבילה מאשר בשבילי – אני נשבע! (הוא משלב ידיים, ואחר כך פונה בפתאומיות אל האם) הפסקתי פעם לדאוג לך, תגידי לי? נעלמתי לך פעם? לא! עד שיום אחד הוא לקח אותך לעיר אחרת, בלי שאני אדע, ככה, מהיום למחר. כי מרוב טיפשות הוא חשד במניעים הטהורים שלי, טהורים, אדוני, בלי שום כוונות נסתרות. הסתכלתי בעדינות שלא תיאמן במשפחה שצמחה סביבה. היא יכולה להעיד על זה (מצביע על הבת החורגת).

בת חורגת

כן, בטח שאני יכולה. הייתי ילדה יפה, עם צמות עד הכתפיים וגרביונים עד הברכיים – מתקונת ממש – הוא היה מסתכל עלי ליד השער של בית הספר כשהייתי יוצאת. הוא בא לראות איך אני "צומחת".

אב

תתביישי לך! זה מפלצתי!

בת חורגת

לא, זה לא. למה אתה אומר את זה?

אב

מפלצתי! מפלצתי! (פונה בהתרגשות אל הבמאי ומסביר את עצמו) כשהיא הלכה, אדוני (מצביע על האם), הבית נראה פתאום ריק. היא מילאה לי את החזה במועקה קבועה, אבל היא גם מילאה את הבית בנוכחות שלה. לבדי בחדרים הריקים האלה הרגשתי אבוד כמו רוח רפאים. הילד הזה (מצביע על הבן) לא גדל אצלי בבית, ואני לא יודע, אבל... כשהוא חזר הביתה כבר לא נראה שהוא הבן שלי. לא הייתה אם שתחבר בינינו אז הוא גדל עם עצמו, לגמרי לבד, בלי שום קשר אלי, אינטלקטואלי או רגשי. ואז – זה בטח נראה מוזר, אבל זאת האמת – התחלתי להסתקרן, ואחר כך בהדרגה, הוקסמתי מהמשפחה הקטנה הזאת שלה שנוצרה בעקבות מה שעשיתי. המחשבה עליהם התחילה למלא את החלל שהרגשתי מסביבי. הייתי זקוק, הייתי באמת זקוק להאמין שהיא מאושרת, שקועה לה בדאגות הפשוטות של החיים, בת מזל שהיא רחוקה ממני, רחוק מהנפש המתוסבכת והמעונה שלי. וככה, כדי להוכיח את זה, הייתי הולך לראות את הילדה הזאת (מצביע על הבת החורגת) כשהיא הייתה יוצאת מבית הספר.

בת חורגת

נכון. הוא היה הולך אחרי ברחוב, מחייך אלי, וכשהייתי מגיעה הביתה הוא היה מנופף לי ביד – ככה! הייתי מסתכלת עליו במבט תוהה, חשדני. לא ידעתי מי הוא.

סיפרתי לאימא, והיא הבינה מייד. (האם מהנהנת להסכמה) בהתחלה היא הפסיקה לשלוח אותי לבית ספר, לכמה ימים. אחר כך, כשחזרתי, ראיתי אותו עומד ליד השער של בית הספר – איש מגוחך כזה – ומחזיק חבילה גדולה מנייר. הוא ניגש אלי, ליטף אותי בראש, והוציא מהחבילה כובע קש מקסים עם ורדים רקומים מסביב – בשבילי, רק בשבילי!

במאי

אבל זה רק אנקדוטות, סיפורים.

בן

(בבוז) ברור. ספרות, ספרות.

אב

מה זאת אומרת "ספרות"? אלה חיים אמיתיים, אדוני. תשוקה אמיתית.

במאי

אולי. אבל זה לא מתאים לבמה.

אב

מסכים אתך, אדוני. כי כל זה רק מוביל לעלילה הראשית. אני לא אומר שצריך לביים את החלק הזה. למעשה, כמו שאתה יכול לראות (מצביע על הבת החורגת), היא כבר לא ילדה קטנה עם צמות על הכתפיים...

בת חורגת

וגרביונים עד הברכיים!

אב

עכשיו מתחילה הדרמה, אדוני. והיא חדשה, מורכבת.

בת חורגת

(מתקרבת במבט עז וקודר) ברגע שאבא שלי מת...

אב

(במהירות, בלי לתת לה הזדמנות להמשיך) הם הפכו להיות מאוד עניים! הם חזרו לכאן, והודות לטיפשות שלה (מצביע על האם) הם לא סיפרו לי כלום על זה. היא בקושי יודעת לכתוב. אבל היא הייתה יכולה לבקש מהבת שלה, או מהבן הזה, לכתוב לי שהם זקוקים לעזרה.

אם

תגיד לי אתה, אדוני, איך הייתי יכולה לדעת שהוא מרגיש את כל זה?

אב

זאת בדיוק הבעיה שלך. אף פעם לא הצלחת לקלוט מה אני מרגיש!

אם

אחרי כל כך הרבה שנים שלא הייתי אתו, ואחרי כל מה שקרה...

אב

זו אשמתי שהאיש הזה לקח אותך מכאן ככה? (פונה אל הבמאי) פתאום, מהיום למחר הם נעלמו להם... הוא מצא לו איזו עבודה איפה שהוא. לא הצלחתי לאתר אותם. אז ברור שבאופן טבעי העניין שלי בהם הלך ופחת במשך השנים. הדרמה פרצה בלהט ובצורה בלתי צפויה כשהם חזרו. זה היה זמן לא טוב בשבילי – הצרכים של

הגוף שלי, שעדיין מלא בתשוקה... וזו אומללות, אתה יודע, אומללות בלתי נתפסת לאיש שחי לבדו ושמעתב יחסים מזדמנים, מטונפים. איש שלא מבוגר מספיק להסתדר בלי אישה, אבל כבר לא צעיר מספיק לצאת ולחפש אחת, פשוט ובלי בושה. אמרתי שזו אומללות? לא, זה יותר אימה, אימה, כי כבר אין אישה שתיתן לו את האהבה שלה. וכשגבר מבין את זה, הוא צריך ללמוד להסתדר בלי זה. כן, קל להגיד! כל אחד מאתנו, כשהוא בחוץ, מול הזולת, לובש מסכה של מכובדות. אבל עמוק בתוכו הוא יודע מצוין איזה דברים אסורים עוברים לו באפלה של הלב. אנחנו נכנעים... נכנעים לפיתויים, אבל אחר כך אנחנו אוספים את עצמנו במהירות, בכל המהירות, כדי לשקם את הכבוד שלנו, השלם והמוצק, כאילו הוא מצבה, כדי לקבור ולהסתיר מעצמנו כל סימן לבושה שלנו, כל בדל זיכרון ממנה. כולם כאלה, רק שלמעטים יש אומץ לדבר על זה.

בת חורגת

אבל לכולם יש אומץ לעשות את זה!

אב

כן, לכולם. אבל בשקט. בגלל זה צריך יותר אומץ לדבר על זה. כי אם מישהו כן מדבר על זה, מה קורה אז? פְּרֶסְטוֹ, כולם אומרים שהוא ציני. אבל זה לא נכון, אדוני. הוא בדיוק כמו כל השאר. רק יותר טוב, אולי, כי הוא לא מפחד להשתמש באינטליגנציה שלו כמו זרקור כדי לחשוף את הבושה הסמוקה של החייתיות האנושית. אותה בושה שהאדם החייתי עוצם את העיניים כדי לא לראות אותה, מעמיד פנים שהיא לא קיימת. קח לדוגמה את האישה. כן, אישה. היא מסתכלת עליך במבט מגרה, מזמין. אתה תופס אותה, ומייד כשהיא מרגישה את הידיים שלך מסביבה היא עוצמת את העיניים. זה הסימן שלה, הסימן שאומר לגבר: "אני עיוורת, עכשיו אתה תעזור את עצמך!"

בת חורגת

ומה כשהיא מפסיקה לעצום את העיניים? כשהיא כבר לא צריכה לעצום אותן כדי להסתיר מעצמה את הבושה הסמוקה שלה? מה אם במקום זה היא רואה, בעיניים יבשות ואדישות, את הבושה הסמוקה של האיש שעיוור את עצמו, שאין בו אהבה –

מה אז? אָה, כמה גועל נפש, כמה בחילה היא מרגישה מול כל התסבוכות האינטלקטואליות האלה, כל הפילוסופיה הזאת שבהתחלה חושפת את החייתיות של האדם ואחר כך רוצה להגן עליה, לתרץ אותה... אני לא יכולה לשמוע אותו, אדוני. כי כשגבר מרגיש צורך "לפשט" ככה את החיים, לצמצם אותם עד חייתיות, ולזרוק את כל הכבלים של האנושיות – כל תשוקה תמימה, רגש טהור, אידיאליזם, חובה, צניעות, בושה – אז אין דבר יותר בזוי, יותר מבחיל מהחרטה שלו: דמעות תנני!

במאי

בואו נגיע לעובדות, גבירותי ורבותי, לעובדות. כל זה סתם דיבורים.

אב

נכון, אדוני. אבל עובדה היא כמו שק: כשהיא ריקה, היא לא יכולה לעמוד. אז כדי לגרום לה לעמוד צריך למלא אותה בכל הסיבות והרגשות שהם הבסיס לקיום שלה. כשהאיש מת והם חזרו לכאן בלי גרוש, לא יכולתי לדעת שהיא (מצביע על האם) חיפשה עבודה בתור תופרת כדי לפרנס את הילדים, ושהיא מצאה עבודה אצל לא פחות ולא יותר... מדאם פֶּצ'ה!

בת חורגת

שהיא תופרת מעולה, אם אתם רוצים לדעת. יש לה לכאורה רק לקוחות מהחברה הגבוהה, אבל היא אירגנה את הדברים בצורה כזאת שלמעשה מי שמשרת אותה הם הלקוחות מהחברה הגבוהה – הם נותנים לה פאסון מכובד... בלי לקלקל לשאר הנשים בחנות, שהן, איך להגיד, לא ממש החברה הגבוהה.

אם

תאמין לי, אדוני, שאף פעם לא חשבתי על זה שהמכשפה הזקנה נתנה לי את העבודה רק כי היא שמה עין על הבת שלי...

בת חורגת

אימא מסכנה! אתה יודע מה מדאם פֿצ'ה הייתה עושה כשהייתי מביאה לה את מה שאימא שלי גמרה לתפור? היא הייתה מראה לי איך אימא שלי הרסה את השמלות שהיא תפרה. והיא הייתה מתלוננת ומתלוננת, ומורידה מהתשלוס, עד שבסוף אני בעצמי נאלצתי לשלם על זה. וכל הזמן הזה אימא שלי המסכנה חשבה, שאם כל הלילה היא תופרת שמלות למדאם פֿצ'ה, היא מקריבה את עצמה בשבילי ובשביל השניים האלה.

השחקנים משמיעים קולות של גועל נפש בליווי תנועות מתאימות.

במאי

(במהירות) ושם יום אחד נפגשתם...

בת חורגת

(מצביעה על האב) כן, הוא. הוא היה לקוח ותיק שלה. איזו סצנה זאת הולכת להיות. מדהים!

אב

ואז, כשהיא נכנסה, אימא שלה...

בת חורגת

(במהירות וברשעות) כמעט בזמן!

אב

(צועק) לא, בדיוק בזמן! בדיוק בזמן! כי למזלי, זיהיתי אותה בזמן! ולקחתי אותן בחזרה אלי הביתה. עכשיו, אדוני, אתה יכול לתאר לעצמך את הסיטואציה החדשה

הזאת, שבה שנינו חיים באותו בית? היא (מצביע על הבת החורגת), בדיוק כמו שאתה רואה אותה כאן. ואני, לא יכול להסתכל לה בעיניים.

בת חורגת

מאוד מצחיק! אתה חושב שאני עדיין יכולה, אדוני, אחרי מה שקרה אצל מדאם פֶּצְ'ה, להעמיד פנים של בתולה צנועה שגדלה בבית טוב, רק כדי להתאים ליומרות הדפוקות שלו ל"מוסריות בריאה ומוצקה"?

אב

זאת הדרמה האמיתית מבחינתי, אדוני: האמונה שכל אחד מאתנו חושב שהוא אדם אחד. אבל זה לא נכון: כל אחד מאיתנו הוא כמה אנשים שונים, וכל האנשים האלה חיים בתוכנו. עם אדם אחד אנחנו נראים ככה, ועם אדם אחר אנחנו נראים שונים לגמרי. אבל תמיד אנחנו חיים באשליה שאנחנו אותו אדם בשביל כל אחד, ושאנחנו אותו אדם בכל מה שאנחנו עושים. אבל זה לא נכון! זה לא נכון! אנחנו מגלים את זה בעצמנו, בצורה מאוד ברורה, כשבאופן מקרי להחריד אנחנו נעצרים פתאום באמצע משהו שאנחנו עושים, ונתלים לנו ככה באוויר, מצד לצד. ברגע הזה אנחנו תופסים ששום חלק בנו לא היה מעורב במה שעשינו, ושזה יהיה חוסר צדק משווע אם אנשים ישפטו אותנו רק לפי המעשה הזה. תוך כדי שאנחנו מתנדנדים לנו שם, תלויים בשלשלאות, ממוסמרים לנצח, כאילו כל מי שאנחנו, וכל מה שאנחנו, מסתכם במעשה היחיד הזה. אז אתה מבין עכשיו את הרשעות של הבחורה הזאת? היא תפסה אותי במקרה במקום שלא הייתי אמור להיות בו, כשאני עושה משהו שלא הייתי אמור לעשות! היא גילתה צד בתוכי שלא היה צריך להיות קיים מבחינתה. אז עכשיו היא מנסה למסמר ולקבע אותי לסוג של מציאות שבה אני אמור להתייחס אליה בצורה שלא חשבתי עליה מעולם. וכל זה למה? בגלל רגע אחד קצר ומביש בחיים שלי! זה הדבר שהכי פוגע בי. אתה תראה שהמחזה יעשה רושם אדיר בזכות הרעיון הזה שלי. אבל גם לשאר יש עמדה בעיניך. לו... (מצביע על הבן)

בן

תעזוב אותי בשקט! אני לא נכנס לזה.

אב

אתה לא נכנס לזה?

בן

אני לא מוכן להיכנס לזה ואני לא רוצה להיכנס לזה, כי אתה יודע מצוין שאני לא בנוי להתערבב עם אנשים כמוכם.

בת חורגת

נכון, אנחנו אנשים פשוטים! לא אריסטוקרטים כמוהו! אבל כמו שאולי כבר שמת לב, בכל פעם שאני מסתכלת עליו, בבזז, הוא מוריד את העיניים – זה בגלל שהוא יודע איזה נזק הוא עשה לי.

בן

(בקושי מסתכל עליה) אני?

בת חורגת

כן, אתה! זאת האשמה שלך, מותק, שירדתי לכביש. האשמה שלך! (השחקנים מתכווצים באימה) התכחשת או שלא התכחשת אלינו עם ההתנהגות שלך? לא שציפיתי לאיזו קבלת פנים ביתית וחמה, אבל מה עם קצת תחושה נעימה שגורמת לאורח להרגיש שהוא לא מטרד? לא, מה פתאום, מבחינתך היינו פולשים שבאו להפריע לך בממלכת "הבן החוקי". (פונה אל הבמאי) הייתי רוצה שתראה כמה מהסצנות הקטנות שקרו ביני לבינו. הוא אומר שאני משתלטת על כולם. אבל אתה מבין? הדרך שבה הוא התייחס אלינו היא בדיוק הסיבה שבגללה ניצלתי את הדבר שהוא קורא לו "מרושע".

בן

(מתקרב לאט) הם ממש נהנים, מה, אדוני? כנופייה שלמה נגדי. אבל תנסה לדמיין מה קרה: יום אחד יושב לו בן בשקט בבית, ופתאום מגיעה צעירה חצופה אחת ומבקשת לראות את אבא שלו – אלוהים יודע איזה עניינים יש לה אתו. ואז הוא רואה אותה חוזרת, עם אותו מבט חצוף, ביחד עם הקטנה הזאת, והיא מתייחסת לאבא שלו – מי יודע למה? – באופן מאוד דו-משמעי וגס. היא מבקשת ממנו כסף בדרך שמרמזת שהוא מוכרח, מוכרח לגמרי לשלם לה, כאילו שהוא מחויב לעשות את זה.

אב

אני באמת מחויב – לאימא שלך.

בן

ואיך הייתי אמור לדעת את זה? מתי בכלל ראיתי אותה לפני כן? מתי בכלל מישוהו הזכיר אותה? ואז יום אחד היא מופיעה איתה (מצביע על הבת החורגת), עם הילד הזה והילדה. והם אומרים לי "אָה, לא ידעת? היא גם אימא שלך". לאט לאט אני מתחיל להבין, בעיקר מההתנהגות שלה (מצביע על הבת החורגת), למה הם פתאום הגיעו לבית שלי. אדוני, מה שאני מרגיש ומה שעובר עלי הוא משהו שאני לא יכול להגיד, משהו שאני לא רוצה להגיד. אפילו בפני עצמי אני לא מוכן להתוודות. אז אני לא יכול לקחת בזה שום חלק פעיל. תאמין לי, אדוני, אני דמות שלא התפתחה לגמרי מבחינה דרמטית, ואני מרגיש לא נוח, מאוד לא נוח בחברה שלהם. אז בבקשה תשאירו אותי מחוץ לזה.

אב

מה! אבל בדיוק בגלל שאתה מרגיש ככה...

בן

(מתפרץ בכעס) איך אתה יודע מה אני מרגיש? מתי בכלל היה אכפת לך ממני?

אב

אני מודה! אני מודה! אבל תסתכל על הסיטואציה כולה. הריחוק הזה שלך, שהוא כל כך אכזרי לי ולאימא שלך. היא מגיעה הביתה, רואה אותך פחות או יותר בפעם הראשונה, והיא לא מזהה אותך, אבל היא יודעת שאתה הבן שלה... (פונה אל הבמאי ומצביע על האם) הנה, תראה, היא בוכה.

בת חורגת

(רוקעת ברגל בכעס) כמו אידיוטית!

אב

(אל הבמאי, עובר להצביע במהירות על הבת החורגת) היא לא סובלת אותו. (הוא מתייחס שוב אל הבן) הוא אומר שהוא לא רוצה להיכנס לזה, אבל האמת היא שהוא הציר של העלילה! תסתכל על הילד הקטן הזה שנצמד כל הזמן לאימא שלו, תראה איך הוא מפוחד, איך הוא מתבייש. והוא ככה בגללו! אולי הסיטואציה של הילד הקטן הזה היא הכי גרועה: הוא מרגיש זר, יותר מכולם. הוא מרגיש מושפל לעומק שהכניסו אותו ככה הביתה, כאילו זרקו לו נדבה. (בשקט) הוא כמו אבא שלו: צנוע, לא מוציא מילה מהפה...

במאי

זה לא רעיון טוב להשתמש בו – אין לך מושג איזה מטרד זה ילדים על הבמה.

אב

הוא לא יהיה מטרד הרבה זמן. עוד מעט הוא ילך. גם הילדה הקטנה הזאת – בעצם, היא הראשונה שתלך.

במאי

מצוין! אני חייב להגיד שכל זה מעניין אותי, מאוד מעניין אותי. נדמה לי שיש לנו פה חומר להצגה נהדרת.

בת חורגת

(מנסה לדחוף את עצמה פנימה) עם דמות כמו שלי זה בטוח!

אב

(דוחף אותה הצידה בלהט כדי לשמוע מה הכוונות של הבמאי) תשתקי!

במאי

(ממשיך, תוך התעלמות מההפרעה) זה משהו חדש. כן.

אב

מאוד חדש, אדוני.

במאי

אבל צריך אומץ, אני מתכוון, לבוא ולזרוק לי את זה ככה בפרצוף...

אב

טוב, אחרי הכול, נולדנו להיות על הבמה.

במאי

אתם שחקנים חובבים?

אב

לא! אמרתי שנולדנו לבמה כי...

במאי

די, אל תספר לי סיפורים, רואים שיש לכם ניסיון במשחק!

אב

לא, אדוני, לא ממש. אני רק משחק, כמו שכל אחד משחק את החלק בחיים שהוא בחר לעצמו, או שאחרים בחרו בשבילו. ואתה יכול לראות שלפעמים ההתלהבות שלי קצת יוצאת משליטה, קצת תיאטרלית מדי, כמו שקורה לכולנו.

במאי

נניח, נניח. אבל אתה מבין שבלי מחזאי... אני יכול לקשר אותך למישהו...

אב

לא, תקשיב: אתה תעשה את זה.

במאי

אני? על מה אתה מדבר?

אב

כן, אתה, למה לא?

במאי

אף פעם לא כתבתי כלום!

אב

אז למה שלא תתחיל? זה שום דבר. כולם עושים את זה. והעבודה שלך תהיה אפילו יותר קלה, כי אנחנו כאן, כולנו, חיים ועומדים מולך.

במאי

זה לא מספיק.

אב

למה זה לא מספיק? כשאתה רואה אותנו חיים את הדרמה שלנו...

במאי

אולי, אבל עדיין נזדקק למישהו שיכתוב את זה.

אב

לא, מה שצריך זה מישהו שיכתוב תוך כדי שזה קורה מולו, חי, סצנה אחרי סצנה. מספיק להכין סקיצה ראשונה ואז לעבור עליה.

במאי

(מתפתה לרעיון ועולה בחזרה על הבמה) המ, כמעט שכנעת אותי... רק בשביל הכיף... אולי, זה יכול לעבוד.

אב

ברור שזה יכול לעבוד. חכה ותראה איזה סצנות תקבל מזה. אני יכול להראות לך כמה סצנות כבר עכשיו.

במאי

אתה מפתה אותי... אתה מפתה אותי! טוב, ניתן לזה צ'אנס. בוא אתי למשרד. (פונה אל השחקנים) קחו הפסקה, אבל אל תתרחקו. תחזרו עוד רבע שעה-עשרים דקות. (אל האב) בוא נראה מה אנחנו יכולים לעשות. יכול לצאת מזה משהו מעניין מאוד.

אב

ברור! אתה לא חושב שכדאי שגם הם יבואו? (מצביע על שאר הדמויות)

במאי

כן, בואו, כולכם. (הולך, ואז נעצר ומסתובב אל השחקנים) אל תאחרו, בסדר? תהיו כאן עוד רבע שעה-עשרים דקות.

הבמאי ושש הדמויות חוצים את הבמה והולכים. השחקנים מסתכלים בתדהמה זה בזה.

שחקן ראשי

הוא רציני? מה הוא מתכוון לעשות?

שחקן צעיר

זה מטורף לגמרי.

שחקן שלישי

הוא מצפה שנרים הצגה בחמש דקות?

שחקן צעיר

כן, כמו פעם, בקומדיה דלי'ארטה.

שחקנית ראשית

אם הוא חושב שאני אשתתף בשטות הזאת...

שחקנית צעירה

גם אני בחוץ!

שחקן רביעי

הייתי רוצה לדעת מי האנשים האלה.

שחקן שלישי

מי אתה חושב שהם? חולי נפש – או נוכלים.

שחקן צעיר

והוא לוקח אותם ברצינות?

שחקנית צעירה

יהירות. סתם יהירות. הוא מתחזה עכשיו למחזאי.

שחקן ראשי

בחיים לא שמעתי על דבר כזה! אם התיאטרון יורד לרמה כזאת...

שחקן חמישי

אני דווקא נהנה לי!

שחקן שלישי

טוב, נצטרך לחכות ולראות מה יצא מזה.

תוך כדי שהשחקנים מדברים בינם לבין עצמם, הם יוצאים מהבמה – חלקם דרך הדלת האחורית, וחלקם ניגשים לחדרי ההלבשה.

המסך נשאר מורם.

ההפסקה אורכת עשרים דקות.

[חלק שני]

נשמע הצלצול בתיאטרון שמודיע לצופים לחזור. מחדרי ההלבשה, מהדלת מירכתי הבמה, ואפילו מתוך האולם – השחקנים, מנהל הבמה, עובדי הבמה, הלחשן, והרקוויזיטור חוזרים לבמה. באותו הזמן, הבמאי מגיע מהמשרד שלו – יחד עם שש הדמויות.

האורות באולם כבים, ואורות הבמה נדלקים.

במאי

קדימה, כולם! כולנו כאן? שקט עכשיו! תקשיבו! בואו נתחיל! מנהל הבמה?

מנהל הבמה

אני כאן.

במאי

תכין לי את התפאורה לסצנה של הסלון: שני קירות צדדיים וקיר אחורי עם דלת יספיקו לי. בוא, תמהר עם זה.

מנהל הבמה ממהר לבצע את זה. תוך כדי שהבמאי משוחח על עניינים טכניים שונים עם הרקוויזיטור, הלחשן והשחקנים, שלושת הקירות של תפאורת הסלון נצבעים בוורוד ובפסי זהב.

במאי

(לרקוויזיטור) תבדוק אם יש לנו ספה במחסן.

רקוויזיטור

יש, את הירוקה ההיא.

בת חורגת

לא, לא, לא ירוקה! היא הייתה צהובה, קטיפה צהובה רקומה בפרחים. היא הייתה ענקית, ונוחה בטירוף.

רקוויזיטור

אין לנו אחת כזאת.

במאי

זה לא חשוב! תן לי מה שיש.

בת חורגת

מה זאת אומרת זה לא חשוב? זאת הייתה הספה המפורסמת של מדאם פּאָ'ה.

במאי

זה רק בשביל החזרה. בבקשה, אל תתערבי! (אל מנהל הבמה) תבדוק אם יש משהו שנראה כמו חלון ראווה, עדיף רחב ונמוך.

בת חורגת

ושולחן קטן, שולחן מהגוני קטן בשביל המעטפה הכחולה.

מנהל במה

(אל הבמאי) יש את המוזהב הקטן ההוא.

במאי

זה מספיק, תביא אותו.

אב

מרָאָה!

בת חורגת

ופרגוד! פרגוד בבקשה, אחרת אני לא אוכל להחליף בגדים.

מנהל במה

בסדר, יש לנו הרבה פרגודים גדולים. אל תדאגי.

במאי

(אל הבת החורגת) את לא רוצה גם כמה מתלים?

בת חורגת

כן. הרבה, הרבה!

במאי

(אל מנהל הבמה) תבדוק כמה יש ותדאג שיביאו את זה לכאן.

מנהל במה

בסדר, אני אטפל בזה.

מנהל הבמה ניגש לטפל בזה, ובזמן שהבמאי מדבר עם הלחשן, עם הדמויות ועם השחקנים, מנהל הבמה מורה לעובדי הבמה איפה להציב את הרהיטים שהם הביאו.

במאי

(אל הלחשן) תיגש עכשיו למקום שלך. תסתכל, אלה ראשי הפרקים של המחזה, סצנה אחרי סצנה, ומערכה אחרי מערכה. (הוא מוסר לו כמה דפי נייר) אבל הפעם אנחנו צריכים אותך למשהו מאוד מיוחד.

לחשן

קצרנות?

במאי

(מופתע ושמח) נהדר, אתה יודע קצרנות?

לחשן

אני אולי לא הלחשן הכי טוב, אבל אני לא רע בקצרנות.

במאי

עוד יותר טוב. (פונה אל אחד מעובדי הבמה) תיגש למשרד שלי ותביא נייר, הרבה, את כל מה שאתה מוצא.

עובד הבמה רץ החוצה וחוזר אחרי רגע עם ערמת ניירות, שהוא נותן ללחשן.

במאי

(אל הלחשן) תעקוב אחרי מה שיקרה על הבמה, סצנה אחרי סצנה, ותנסה לכתוב את הדיאלוגים, לפחות את הקטעים הכי חשובים. (פונה אל השחקנים) לפנות את הבמה! כולכם לשם (מצביע על צד שמאל של הבמה), ותשימו לב!

שחקנית ראשית

תסלח לי, אנחנו...

במאי

(מקדים אותה) אני לא מצפה שתאלתרי, אל תדאגי!

שחקן ראשי

אז מה אתה כן מצפה שנעשה?

במאי

שום דבר! פשוט תיגשו לשם, תסתכלו ותקשיבו. מאוחר יותר כל אחד מכם יקבל את הטקסט הכתוב שלו. עכשיו, עד כמה שאפשר, ננסה לעשות חזרה. הם יעשו את החזרה (מצביע על הדמויות).

אב

(מבולבל לגמרי, כאילו נפל מהעננים היישר לאמצע הבלגן על הבמה) אנחנו? תסלח לי, מה זאת אומרת, חזרה?

במאי

זה אומר שתהיה חזרה – חזרה בשבילם (מצביע על השחקנים).

אב

אבל אם אנחנו הדמויות...

במאי

ברור שאתם ה"דמויות". אבל כאן, אדוני היקר, דמויות לא משחקות. כאן, שחקנים משחקים. והדמויות – נשארות שם, בטקסט (מצביע על הלחשן), כשיהיה טקסט.

אב

זה בדיוק העניין! אין טקסט, אז למזלך – הדמויות עומדות פה מולך, חיות...

במאי

גדול! אתם רוצים לעשות הכול בעצמכם, נכון? לשחק את המחזה שלכם, לביים את המחזה שלכם!

אב

נכון, בדיוק כמו שאנחנו.

במאי

תאמין לי, זו תהיה חתיכת הצגה!

שחקן ראשי

ומה איתנו? מה אנחנו נעשה אז?

במאי

אל תגיד לי שאתה חושב שאתה יודע איך לשחק! אל תצחיק אותי! (השחקנים אכן צוחקים) בבקשה, אתה רואה? הצחקת אותם. (ואז הוא נזכר) אבל בואו נחזור לעניין! אנחנו צריכים ללהק את הקאסט להצגה. טוב, זה קל: המחזה כמעט מלהק את עצמו. (אל השחקנית השנייה) את, האם. (אל האב) תצטרך לתת לה שם.

אב

עמליה.

במאי

אבל זה השם של אשתך. אנחנו לא יכולים להשתמש בשם האמיתי שלה.

אב

למה לא? זה השם שלה... אבל, אם הגברת הזאת (מצביע במעורפל על השחקנית השנייה) תשחק אותה, אולי אתה צודק. בכל מקרה, זאת האישה (מצביע על האם) שאני רואה בתור עמליה. אבל תעשה מה שנראה לך... (מתבלבל יותר ויותר) אני לא יודע מה להגיד... איכשהו, המילים שלי מתחילות להישמע לי שונות, להישמע מסולפות.

במאי

אל תדאג בעניין הזה, אל תדאג. תשאיר לנו למצוא את הטון הנכון. ולגבי השם, אם אתה רוצה עמליה, אז שיהיה עמליה. או שנמצא שם אחר. כרגע נתייחס לדמויות ככה: (לשחקן הצעיר) אתה הבן. (לשחקנית הראשית) את, כמובן, הבת החורגת.

הבת החורגת

(בהתרגשות) מה אמרת? האישה הזאת שם היא אני? (פורצת בצחוק)

במאי

(בכעס) מה מצחיק אותך?

שחקנית ראשית

(בעלבון) אף אחד לא העז אף פעם לצחוק עלי! או שתתייחסי אלי בכבוד או שאני הולכת מכאן! (מתחילה ללכת)

בת חורגת

אני מצטערת, לא צחקתי עלייך.

במאי

(אל הבת החורגת) את צריכה להתגאות שמי שתשחק אותך היא...

שחקנית ראשית

(בבוז מריר) "האישה הזאת שם".

בת חורגת

אבל בחיי שלא חשבתי עלייך. חשבתי על עצמי, כי אני לא רואה בך את עצמי. זה הכול. אני לא יודעת, את לא דומה לי בכלל.

אב

כן, זה נכון. המהות שלנו...

במאי

על מה אתה מדבר, "המהות שלנו"? אתה חושב שיש לך זכויות בלעדיות על מה שאתה מייצג? אתה חושב שזה משהו ששייך רק לך? תשכח מזה!

אב

מה? אין לנו אפילו את המהות שלנו?

במאי

אפילו לא פירור ממנה! כאן, על הבמה הזאת, המהות שלך הופכת לחומר, שהשחקנים נותנים לו גוף וצורה, קול ותנועה. השחקנים האלה נתנו כבר ביטוי אמנותי לחומר הרבה יותר איכותי ממה שיש לך להציע: החומר שלך כל כך טריוויאלי עד שאם הוא יחזיק מים על הבמה זה יהיה רק בזכות השחקנים שלי.

אב

אני לא מעז להתנגד לך. אבל אתה, מצדך, חייב להאמין לי – בשבילנו זה לא חומר טריוויאלי. אנחנו סובלים נורא עכשיו, עם הגוף הזה, הפנים האלה...

במאי

(קוטע אותו בחוסר סבלנות) טוב, האיפור יכסה את זה, האיפור. לפחות את הפנים.

אב

כן, אבל הקולות, התנועות...

במאי

עד כאן! אתם לא יכולים להיות פה על הבמה בתור עצמכם. השחקנים שלנו ייצגו אתכם כאן. ובזה נגמר הדיון!

אב

אני מבין. אבל עכשיו אולי אני מתחיל גם לתפוס למה המחזאי שלנו, שראה אותנו חיים כמו שאנחנו כאן עכשיו, לא רצה לשים אותנו על הבמה. אני לא רוצה לפגוע

בשחקנים שלך – רחוק מזה! – אבל רק לחשוב שאני אראה את עצמי מיוצג על ידי...
אני לא יודע מי...

שחקן ראשי

(קם במלכותיות וניגש אל האב, מלווה בקבוצה של שחקניות צעירות צוחקות) על ידי,
אם אין לך התנגדות.

אב

(בצניעות מעושה) לכבוד הוא לי, אדוני. (הוא משתחוה לו, ואחר כך פונה אל הבמאי)
אבל נדמה לי שלא חשוב עד כמה האדון הזה, עם כל הרצון והכישרון שלו, יעבוד קשה
להזדהות אתי... (הוא עוצר, מבולבל)

שחקן ראשי

כן, תמשיך, תמשיך. (השחקניות צוחקות)

אב

אני אומר שההופעה שלו, אפילו אם יאפרו אותו עד שהוא ייראה בדיוק כמוני... אני
מתכוון, עם הפער במראה שלנו... (כל השחקנים צוחקים) יהיה לו קשה לייצג אותי
כמו שאני באמת. זו תהיה יותר – ולא רק בגלל המראה שלו – זו תהיה יותר פרשנות
של מי שאני... איך הוא תופס אותי... אם הוא תופס אותי בכלל בתור משהו, ולא איך
שאני עצמי תופס את עצמי. ואני חושב, שמי שרוצה לשפוט או לבקר אותנו, צריך
לקחת את זה בחשבון.

במאי

אז עכשיו אתה מודאג ממה שהמבקרים יגידו? אני עדיין מחכה שנתחיל! שהמבקרים
יגידו מה שמתחשק להם, אנחנו בינתיים נדאג להעלות את המחזה הזה. אם נצליח!
(יוצא מחוץ לקבוצה ומסתכל מסביב) קדימה, קדימה! התפאורה מוכנה? (אל

השחקנים ואל הדמויות) זוזו הצידה, תנו לי לראות. (יורד מהבמה) בואו לא נבזבז יותר זמן. (אל הבת החורגת) איך התפאורה נראית לך?

בת חורגת

לא יודעת. אני לא מזהה את זה בכלל.

במאי

נו באמת! את מצפה שנשחזר כאן על הבמה את החדר האחורי בחנות של מדאם פּוֹפּ'ה? (אל האב) אמרת שיש בחדר טפט פרחוני?

אב

כן, לבן.

במאי

טוב, הוא לא לבן, הוא עם פסים. אבל זה לא משנה. אני חושב שהרהיטים פחות או יותר בסדר. השולחן הקטן הזה, תקרבו אותו קצת קדימה. (אחד מעובדי הבמה עושה את זה. אל הרקוויזיטור) חפש מעטפה, עדיף כחולה, ותן אותה לאדון הזה (מצביע על האב).

רקוויזיטור

מעטפה למכתבים?

במאי ואב

כן, מעטפה למכתבים!

רקוויזיטור

מייד (הוא יוצא).

במאי

טוב, הסצנה הראשונה היא עם הגברת הצעירה. (השחקנית הראשית ניגשת אל מרכז הבמה) לא, לא, חכי. אמרתי "הגברת הצעירה" (מצביע על הבת החורגת). את תחכי שם ותסתכלי...

בת חורגת

(מוסיפה מייד) איך אני מחיה את זה!

שחקנית ראשית

(פגועה) אל תדאגי, אני אדע איך להחיות את זה – ברגע שתהיה לי אפשרות.

במאי

(עם ראש בין הידיים) בבקשה, בבקשה, להפסיק להתווכח! טוב, הסצנה הראשונה היא הגברת הצעירה עם מדאם פֶּצֶ'ה. אוי! (מסתכל מסביבו בדאגה ועולה שוב על הבמה) איפה מדאם פֶּצֶ'ה הזאת?

אב

היא לא איתנו, אדוני.

במאי

אז מה נעשה עכשיו?

אב

אבל היא אמיתית. היא אמיתית כמונו!

במאי

כן, בסדר, אבל איפה היא?

אב

חכה רגע, תן לי לטפל בזה. (פונה אל השחקניות) גבירותיי, אתן מוכנות בטובכן להשאיל לי לרגע את הכובעים שלכן?

שחקניות

(מופתעות ומשועשעות, במקהלה) מה? את הכובעים שלנו? בשביל מה? תראו אותנו!

במאי

מה אתה רוצה מהכובעים של הגברות? (השחקנים צוחקים)

אב

שום דבר מיוחד, רק לתלות אותם לרגע על המתלים האלה. ואתן מוכנות להיות מספיק נחמדות ולהשאיל לי גם את המעילים שלכן?

שחקנים

(מופתעים ומשועשעים, במקהלה) עכשיו גם את המעילים, מה הלאה? הוא פסיכי לגמרי.

שחקניות

(מופתעות ומשועשעות, במקהלה) אבל בשביל מה? ורק את המעיל?

אב

לתלות אותם לרגע... תעשו לי טובה. בסדר?

שחקניות

(מסירות את הכובעים, וחלקן גם את המעילים. תוך כדי שהן צוחקות הן ניגשות למתלים ותולות אותם) למה לא? בבקשה. פסיכי לגמרי. זה בשביל התפאורה?

אב

כן, בדיוק, בשביל התפאורה. ככה, יופי.

במאי

אתה מוכן להגיד לי מה אתה עושה?

אב

כן, ברור. אם התפאורה תהיה יותר משכנעת, אולי יש סיכוי שמדאם פֶּצֶ'ה תימשך אל הפריטים שמוכרים לה מהתחום שלה, ומי יודע – אולי היא אפילו תבוא להצטרף אלינו... (הוא מצביע על הדלת בירכתי הבמה) תסתכלו! תסתכלו!

הדלת בירכתי הבמה נפתחת, ומדאם פֶּצֶ'ה לוקחת כמה צעדים קדימה לתוך הבמה. היא זקנה "בלבתי", שמנה להחריד, עם פאה כתומה מגוחכת ועם ורד אדום בודד נעוץ לו בצד אחד, בסגנון ספרדי. היא מאופרת בכבדות, ולבושה באלגנטיות מאומצת בשמלת משי אדומה. ביד אחת היא מחזיקה מניפה מנוצות יען. היד השנייה מונפת באוויר עם סיגריה דלוקה בין שתי אצבעות. ברגע שהשחקנים והבמאי רואים את החיזיון הזה הם מזנקים מהבמה בצרחות פחד ונסוגים אל המעברים בין המושבים. לעומתם, הבת החורגת ניגשת במהירות ובענווה לברך לשלום את מדאם פֶּצֶ'ה, המעסיקה שלה.

בת חורגת

(רצה אליה) הנה היא! הנה היא!

אב

(בחיוך רחב) זאת היא! מה אמרתי לכם? הנה היא!

במאי

(מתאושש מההלם שלו, בכעס) מה הטריק הזה?

השחקנים מצטרפים ומדברים פחות או יותר ביחד.

שחקן ראשי

מה לעזאזל קורה פה?

שחקן צעיר

מאיפה הם הקריצו אותה?

שחקנית צעירה

אתה מתכוון, מאיפה השריצו אותה?

שחקן צעיר

אני מתכוון קרצו אותה!

שחקנית צעירה

אתה מתכוון שרצצו אותה!

שחקנית ראשית

זה הכול טריק אחד גדול!

אב

רק רגע! למה אתם רוצים להרוס את הקסם הזה? בשביל איזו אמת אתם עושים את זה? בשביל איזו עובדה סתמית? תראו: הקסם של המציאות שהבמה עצמה יולדת, מעוררת לחיים, מעצבת. מציאות שיש לה זכות לחיות כאן יותר מאשר לכם, כי היא הרבה יותר אמיתית מכם. מי מכן, השחקניות, תשחק את התפקיד של מדאם פֶּצֶ'ה? בבקשה, הנה מדאם פֶּצֶ'ה שם! אני מקווה שאתם מודים שהשחקנית שתשחק אותה תהיה פחות, הרבה פחות אמיתית מהאישה שם – מדאם פֶּצֶ'ה בכבודה ובעצמה! תראו, הבת שלי זיהתה אותה ומייד ניגשה אליה. עכשיו תסתכלו, פשוט תסתכלו על הסצנה הזאת.

הבמאי והשחקנים חוזרים בהיסוס לבמה. אבל בזמן שהשחקנים מחו והאב הגיב, הסצנה בין הבת החורגת למדאם פֶּצֶ'ה כבר התחילה, בשקט, בטבעיות רבה, שבאופן רגיל לא אפשרית על הבמה. השחקנים, שמסתובבים להסתכל בעקבות ההפניה של האב, רואים את מדאם פֶּצֶ'ה כשהיא בדיוק מניחה יד מתחת לסנטר של הבת החורגת כדי לגרום לה להרים את הראש. הם גם שומעים את מדאם פֶּצֶ'ה מדברת בצורה שלא מובנת להם בכלל, ואחרי רגע של הקשבה מאומצת הם מרפים.

במאי

נו?

שחקן ראשי

מה היא אומרת?

שחקנית ראשית

לא שומעים כלום!

שחקן צעיר

יותר חזק! להגביר ווליום!

בת חורגת

(עוזבת את מדאם פֶּצ'ה וניגשת לקבוצת השחקנים. מדאם פֶּצ'ה מחייכת – חיוך שלא יסולא בפז) יותר חזק, אָה? יותר חזק? אלה דברים שלא מדברים עליהם בקול רם. רק לפני רגע יכולתי לצרוח את זה כדי להביך אותו (מצביעה על האב), לבייש אותו, כדי לנקום בו! אבל בשביל מדאם פֶּצ'ה מדובר במשהו אחר. זה עלול להכניס אותה לכלא.

במאי

על מה לעזאזל את מדברת? כאן בתיאטרון צריך לשמוע אותך! אנחנו לא יכולים לשמוע אותך אפילו מכאן, ואנחנו על הבמה, ביחד איתך! אז מה יהיה כשהאולם יתמלא בצופים? טוב, צריך לגמור את הסצנה. חוץ מזה, שום דבר לא מונע מכן לדבר בקול רם אחת עם השנייה, אנחנו לא נהיה פה להקשיב לכן, כי אנחנו כאן רק בגלל שזו חזרה. תעמידו פנים שאתן לבד בחדר האחורי של החנות, שם אין אף אחד שיכול להקשיב לכן. (הבת החורגת מחייכת חיוך צופן סוד, ומסמנת באלגנטיות באצבע כדי להגיד לא) למה לא?

בת חורגת

(לוחשת בנימה מסתורית) יש מישהו שיקשיב לנו אם היא (מצביעה על מדאם פֶּצ'ה) תדבר בקול רם.

במאי

(בחרדה) את לא מתכוונת שעוד מישהו יופיע כאן פתאום, נכון?

השחקנים מתכוונים לזנק שוב מהבמה.

אב

לא, לא. היא מתכוונת אלי. אני צריך להיות שם, ולחכות מאחורי הדלת. והמדאם יודעת את זה. אז תרשה לי בבקשה, אני אלך לשם עכשיו כדי להתכונן לכניסה שלי (מתחיל ללכת לירכתי הבמה).

במאי

(עוצר אותו) חכה רגע, לבמה יש את החוקים שלה. לפני שאתה מתכונן לקטע הזה...

בת חורגת

(קוטעת אותו) כן, בוא נתחיל בקטע הזה. עכשיו! עכשיו! אני מתה לעשות את הסצנה הזאת. אם הוא רוצה להתחיל – אני מוכנה!

במאי

(צועק) אבל קודם כל אנחנו צריכים לסגור את הסצנה בינך לבין האישה שם! (מצביע על מדאם פֶּצ'ה) את לא מבינה!

בת חורגת

נו, היא בסך הכול סיפרה לי את מה שאתם כבר יודעים – שוב אימא שלי תפרה גרוע, השמלה נהרסה, ואני צריכה להיות סבלנית אם אני רוצה שהיא תעזור לנו במצב הקשה הזה.

מדאם פֿאַה

(ניגשת אליהם בחשיבות עצמית גדולה) סָה נכון, סניור, Porqué [ספרדית: כי] אני לא רוצה מרוויחה מָסָה, מנצלת מצב.

במאי

(חצי מבוועת) מה, מה, היא באמת מדברת ככה?

כל השחקנים פורצים בצחוק.

בת חורגת

(צוחקת גם היא) כן, ככה היא מדברת, בחצי ספרדית. מצחיק.

מדאם פֿאַה

אני לא חושבת התנהגות יפָה לצחוק עלי אני מנסה Hablar italiano, señor [ספרדית: לדבר איטלקית, סניור].

במאי

לא, לא, בדיוק להפך! תדברי ככה, תדברי בדיוק ככה, מדאם. זה יהיה מושלם. אין דבר יותר טוב מקצת הפוגה קומית באמצע סיטואציה די מגעילה. תמשיכי לדבר ככה. מצוין.

בת חורגת

גדול! למה לא? כששומעים במבטא כזה הצעה, מאוד מסוימת, זה נשמע כמעט כמו בדיחה, לא? זה בטח קורע מצחוק לשמוע שיש "Viejo señor" [אדון זקן], שרוצה "Amusar se con migo" [לשעשע את עצמו אתי]. נכון או לא, מדאם?

מדאם פֿצ'ה

אַס מה אם הוא Viejo [זקן], נשמה שלי? יותר טוב ככה. לא נותן לך הולָה-הולָה, אבל נותן לך ביטחון.

האם מזנקת על הרגליים, למרבה התדהמה והפחד של השחקנים, שלא הקדישו לה שום תשומת לב עד עכשיו. אז כשהיא צועקת הם נחרדים ומנסים לרסן אותה בחיוך, אבל היא כבר הספיקה לחטוף את הפאה של מדאם פֿצ'ה ולהשליך אותה על הרצפה.

אם

את מכשפה! מכשפה! רוצחת! אוי בת שלי.

בת חורגת

(ממהרת לרסן את האם) לא, אימא, לא! בבקשה!

אב

(ממהר אליה בו-זמנית) תירגע! תירגע! בואי תשבי.

אם

אז תסלקו אותה מהעיניים שלי.

בת חורגת

(אל הבמאי שמיהר להצטרף אליהם) אין סיכוי שאימא שלי תהיה כאן ביחד אתה.

אב

(פונה גם הוא אל הבמאי) הן לא יכולות להיות ביחד. אתה מבין, בגלל זה האישה הזאת לא הייתה איתנו כשהגענו. אם הן יהיו ביחד, כל הסיפור ייחשף מייד.

במאי

זה לא חשוב, זה לא חשוב! כרגע זו רק סקיצה ראשונה. כל הדברים האלה עוזרים לי, אפילו אם הם מבולבלים. (פונה אל האם ולוקח אותה להתיישב בכיסא שלה) בואי, גברת. בלי לחץ, תירגעי. בואי, תחזרי לשבת.

הבת החורגת חוזרת למרכז הבמה ופונה אל מדאם פצ'ה.

בת חורגת

בואי נמשיך, מדאם.

מדאם פצ'ה

(פגועה) לא, לא, Muchas gracias! [תודה רבה] אני לא עושה פה Nada [כלום] אימא שלך כאן.

בת חורגת

בואי, נמשיך. תכניסי את ה"Viejo señor, porque se amusi con migo". (פונה אל כולם במלכותיות) חייבים לעשות את הסצנה הזאת. בואו נגמור איתה. (פונה אל מדאם פצ'ה) את יכולה ללכת.

מדאם פצ'ה

הולכת, הולכת, Seguramente [בטח] הולכת.

היא מרימה בחמת זעם את הפאה שלה ונועצת מבט רושף בשחקנים, שמוחאים לה כפיים ביציאה שלה וצוחקים בקול.

בת חורגת

(אל האב) עכשיו אתה נכנס! לא, אתה לא צריך לצאת עוד פעם. תעמיד פנים שבדיוק נכנסת. תראה, הנה אני עומדת כאן בראש מורכן מרוב צניעות. קדימה, תדבר! בקול המיוחד הזה של מישהו שבדיוק נכנס. "ערב טוב, יקירתי."

במאי

(עכשיו מהאולם) תראו אותה, מי הבמאי עכשיו, את או אני? (אל האב שנראה מהוסס ומבולבל) תעשה מה שהיא אומרת. לך אחורה, אבל אל תצא. אחר כך תחזור שוב לכאן.

האב, המבולבל, מציית. הוא נראה מאוד חיוור, אבל הוא כבר שקוע במציאות של החיים המשוחזרים שלו. הוא מחייך תוך כדי שהוא מתקדם מירכתי הבמה אל החזית כאילו עדיין לא מודע לדרמה שעומדת לסחוף אותו. השחקנים נדרכים מייד מהסצנה שמתחילה עכשיו.

במאי

(לוחש במהירות ללחשן שנמצא בתא שלו) תתכונן לכתוב עכשיו את מה שתראה.

הסצנה

אב

(מתקרב, בנימת קול רעננה) ערב טוב, יקירתי.

בת חורגת

(ראש מורכן, מדברת מתוך גועל מאופק) ערב טוב.

אב

(מציץ מתחת לשולי הכובע שכמעט מסתירים לה את הפנים, ורואה שהיא מאוד צעירה. הוא מתנדנד בין שביעות רצון לבין חשש להיתפס בהרפתקה מסוכנת ואומר, כמעט לעצמו) אָה... זאת לא הפעם הראשונה שלך, נכון? הפעם הראשונה שאת מגיעה לכאן.

בת חורגת

לא, אדוני.

אב

היית פה כבר? (הבת החורגת מהנהנת) יותר מפעם אחת? (מחכה לתשובה, ובינתיים חוזר להציץ לה מתחת לכובע. הוא מחייך ואומר) נו, אז זה לא צריך להיות כזה... אני יכול להוריד לך את הכובע?

בת חורגת

(במהירות, בלי יכולת לשלוט בתחושת הגועל שלה) לא, אדוני, אני אעשה את זה בעצמי. (היא מסירה את הכובע במהירות ובנוירוטיות)

האם מסתכלת בדריכות על הסצנה, ביחד עם הבן ושני הילדים הקטנים שנצמדים אליה כל הזמן. ביחד הם קבוצה בצד אחד של הבמה מול קבוצת השחקנים. היא עוקבת, בסצנה הזאת, אחרי המילים והתנועות של האב ושל הבת החורגת בהבעות שונות על הפרצוף: עצב, בוז, חרדה, אימה. לפעמים היא מסתירה את הפנים בין הידיים ולפעמים נאנחת.

אם

אוי אלוהים, אוי אלוהים!

אב

(שומע אותה נאנחת ומתאבן לרגע ארוך. אחר כך ממשיך באותה נימת קול כמו קודם) בבקשה, תני לי. אני אתלה אותו בשבילך. (לוקח את הכובע מהידיים שלה) לראש מתוק ומקסים כמו שלך מגיע כובע יותר יפה. אז אולי תעזרי לי לבחור אחד מתוך הקולקציה של המדאם? מה דעתך?

שחקנית צעירה

(קוטעת אותו) תיזהר, אלה הכובעים שלנו!

במאי

(בעצבנות) תסתמי, בסדר?! אל תנסי להצחיק, אנחנו בחזרה. (פונה אל הבת החורגת) תמשיכי בבקשה.

בת חורגת

(ממשיכה) לא, תודה, אדוני.

אב

בבקשה, אל תגידי לא. זה יעציב אותי אם את לא... תראי, הנה כמה כובעים יפהפיים. ותחשבי איך שנשמח גם את המדאם. היא מציגה אותם פה בכוונה.

בת חורגת

לא, אדוני, אני לא יכולה לשים את זה על הראש.

אב

את מפחדת מה יגידו בבית אם יראו אותך עם כובע חדש? את לא יודעת מה לעשות? שאני אגיד לך מה לספר בבית?

בת חורגת

(כמעט מתפוצצת מכעס) לא בגלל זה! אני לא יכולה כי... כמו שאתה יכול לראות... היית כבר צריך לשים לב לזה (מצביעה על השמלה השחורה שלה).

אב

את באבל! אוי, תסלחי לי. עכשיו אני רואה. בבקשה תסלחי לי. תאמיני לי, אני ממש מצטער.

בת חורגת

(אוספת את כל הכוח והאומץ שלה כדי להתגבר על הבוז ועל הגועל שהיא מרגישה) מספיק, אדוני, אל תמשיך, זה מספיק. אני זו שצריכה להודות לך, ולא לתת לך להאשים את עצמך ככה ולהצטער. בבקשה, אל תחשוב יותר על מה שאמרתי לך. וגם אני לא. (היא מוסיפה בחיוך מאומץ) אני צריכה לשכוח שאני לבושה ככה.

במאי

(קוטע אותם, פונה אל הלחשן בתוך התא, ועולה שוב על הבמה) חכה, חכה, אל תכתוב את זה. תמחק את השורה האחרונה. (פונה אל האב ואל הבת החורגת) זה הולך מצוין. יופי! (פונה אל האב לבד) אחר כך תמשיך כמו שדיברנו. (אל השחקנים) טובה הסצנה עם הכובע, לא?

בת חורגת

אבל החלק הכי טוב מגיע עכשיו. למה שלא ניגש אליו מייד?

במאי

חכי רגע אחד בסבלנות. (פונה אל השחקנים) ברור, כל זה צריך להיות יותר קליל.

שחקן ראשי

כן, ויותר... לתקתק את זה.

שחקנית ראשית

אין פה שום דבר קשה במיוחד. (אל השחקן הראשי) שנעבוד על זה עכשיו?

שחקן ראשי

אין בעיה. שנתחיל מהכניסה שלי? (הוא יוצא כדי להיכנס מחדש דרך הדלת בירכתי הבמה).

במאי

(אל השחקנית הראשית) תקשיבי, תדמייני שהסצנה בינך לבין מדאם פֶּצ'ה נגמרה. יותר מאוחר אני אכתוב אותה בעצמי. עכשיו את צריכה להיות כאן, אני חושב – (היא הולכת בכיוון ההפוך) לאן את הולכת?

שחקנית ראשית

רק רגע, אני רוצה לקחת את הכובע שלי (היא ניגשת לקחת את הכובע שלה מהמתלה).

במאי

אה, נכון. את עומדת כאן בראש מורכן.

בת חורגת

(משועשעת) אבל היא לא לבושה בשחור!

שחקנית ראשית

אני אהיה לבושה בשחור, ואני אראה הרבה יותר טוב ממך, חמודה שלי.

במאי

(אל הבת החורגת) את מוכנה לשתוק?! לכי לשם ותסתכלי! את תלמדי דבר או שניים! (מוחא כף) טוב, שקט, בבקשה. קחי את זה מהכניסה שלו.

הוא יורד מהבמה כדי לראות יותר טוב. הדלת בירכתי התפאורה נפתחת, והשחקן הראשי נכנס בחלקלקות מהוקצעת ומלאת חיים של פתיין מזדקן. המשחק בסצנה הזאת חייב להיראות מההתחלה משהו די שונה מהסצנה הקודמת, אבל בלי שמץ של פרודיה עליה. האב והבת החורגת לא מסוגלים כמובן לזהות את עצמם בשחקן הראשי ובשחקנית הראשית, וכשהם שומעים את המילים שלהם עצמם יוצאות מהפה של השחקנים, הם מביעים את התגובות שלהם בכל מיני דרכים: בתנועות ידיים, או חיוכים, או מחאות קולניות, כך שאנחנו מודעים להפתעה, לתדהמה, לסבל שלהם.

הקול של הלחשן נשמע בבירור בין כל שורה בסצנה, כשהוא אומר לשחקנים מה הדבר הבא שהם צריכים להגיד.

שחקן ראשי

ערב טוב, יקירתי.

אב

(מייד, בלי יכולת לשלוט בעצמו) אוי, לא!

הבת החורגת פורצת בצחוק כשהיא רואה איך השחקן הראשי נכנס.

במאי

(בזעם) תסתמו לעזאזל! ואת, שלא תעזי לצחוק ככה! בקצב הזה לא נגיע לשום מקום.

בת חורגת

(ניגשת לקדמת הבמה) אני מצטערת, אני לא יכולה להתאפק! הגברת הצעירה הזאת (מצביעה על השחקנית הראשית) עומדת בדיוק איפה שאמרת לה לעמוד, בלי לזוז סנטימטר. אבל אם היא אמורה לשחק אותי, אז אני רוצה להגיד לך שאם הייתי שומעת מישהו שאומר לי "ערב טוב" בצורה כזאת, ועם קול כזה, הייתי מתקפלת מצחוק – בדיוק כמו שעשיתי.

אב

(לוקח כמה צעדים קדימה) נכון, היא צודקת. הקול שלו, הסגנון...

במאי

לעזאזל הקול והסגנון! זוזו הצדה ותנו לי להסתכל על החזרה.

שחקן ראשי

(מתקרב לקדמת הבמה) אם אני צריך לשחק זקן שמגיע לבית זונות –

במאי

תתעלם מהם, אל תשים לב. תמשיך, תתחיל מאותו מקום. זה הולך מצוין. (הוא מחכה שהשחקן יתחיל שוב) קדימה.

שחקן ראשי

ערב טוב, יקירתי.

שחקנית ראשית

ערב טוב.

שחקן ראשי

(מחקה את ההצצה של האב מתחת לכובע, אבל יוצר הבחנה ברורה בין שני הרגשות : בהתחלה הוא מביע שביעות רצון ואחר כך חשש) אָה... זאת לא הפעם הראשונה שלך, אני מקווה.

אב

(מתקן אותו באינסטינקטיביות) לא "אני מקווה", אלא "נכון".

במאי

תגיד "נכון" – וזו שאלה.

שחקן ראשי

(במבט רושף על הלחשן) שמעתי אותו אומר בצורה ברורה "אני מקווה".

במאי

עזוב, מה זה חשוב? "אני מקווה" או "נכון" – זה אותו דבר. קדימה, תמשיך, תמשיך. אבל אולי זה צריך להיות עוד קצת יותר קליל. אני אראה לך – תסתכל עלי! (הוא עולה שוב על הבמה, וניגש לדלת ברכת התפאורה) ערב טוב, יקירתי.

שחקנית ראשית

ערב טוב.

במאי

אָה... (הוא מסתובב אל השחקן הראשי כדי לוודא שהוא רואה את הדרך שבה הוא מדגים איך הוא מסתכל מתחת לשולי הכובע) אתה מבין – הפתעה... חרדה ביחד עם סיפוק. (הוא מסתובב שוב אל השחקנית הראשית) זאת לא הפעם הראשונה שלך, נכון? הפעם הראשונה שאת מגיעה לכאן. (מסתובב שוב אל השחקן הראשי, במבט שואל) ברור? (אל השחקנית הראשית) ואז את עונה "לא, אדוני". (שוב אל השחקן הראשי) אתה מבין למה אני מתכוון? יותר ב... קלות.

שחקנית ראשית

לא, אדוני.

שחקן ראשי

היית פה כבר? יותר מפעם אחת?

במאי

לא, לא, לא! חכה שנייה! תן לה קודם כל לענות לך. "היית פה כבר?"

השחקנית הראשית מרימה מעט את הראש בעיניים עצומות מרוב גועל, וכשהבמאי אומר "עכשיו" היא מהנהנת פעמיים.

בת חורגת

(לא יכולה להתאפק) אוי! (היא מיד שמה יד על הפה כדי לחנוק את הצחוק שלה.)

במאי

(מסתובב אליה) מה עכשיו?

בת חורגת

כלום! כלום!

במאי

(אל השחקן הראשי) תורד.

שחקן ראשי

יותר מפעם אחת? זה לא צריך להיות כזה... אני יכול להוריד לך את הכובע?

השחקן הראשי אומר את השורה האחרונה בנימת קול ובמין מחווה שגורמות לבת החורגת, למרות היד שלה על הפה, לפרוץ בצחוק רעשני.

שחקנית ראשית

(חוזרת בכעס לכיסא שלה) אני לא מתכוונת להישאר פה יותר ולתת לאישה הזאת לצחוק עלי!

שחקן ראשי

גם אני לא! זה הסוף – מספיק!

במאי

(אל הבת החורגת, בצעקה) אחת ולתמיד, את מוכנה לסתום?! פשוט תסתמי את הפה!

בת חורגת

כן, אני מצטערת... אני מצטערת.

במאי

את חתיכת מופרעת קטנה שלא יודעת להתנהג! זה מה שאת! והפעם הלכת רחוק מדי!

אב

(מנסה להתערב) כן, אתה צודק, היא הגזימה, אבל בבקשה תסלח לה...

במאי

(קופץ על הבמה) למה שאני אסלח לה? ההתנהגות שלה בלתי נסבלת!

אב

נכון, אבל הסצנה עכשיו עוררה בנו רגשות כאלה מוזרים...

במאי

מוזרים? למה אתה מתכוון? למה מוזרים?

אב

אני מלא הערכה לשחקנים שלך, אל האדון הזה (מצביע על השחקן הראשי), ואל הגברת הזאת (מצביע על השחקנית הראשית), אבל בעצם... הם פשוט לא אנחנו.

במאי

ברור שלא! הם שחקנים!

אב

זה בדיוק העניין – הם שחקנים. ושניהם משחקים מצוין את התפקידים שלנו. אבל זה גם ההבדל בינינו. כמה שהם מנסים להיות אותו דבר כמונו, הם לא.

במאי

אבל למה הם לא? מה עכשיו?

אב

נדמה לי שזה משהו שקשור לזה שהם.... הם, לא אנחנו.

במאי

אנחנו לא יכולים לעשות כלום עם זה! אמרתי לכם כבר.

אב

כן, אני מבין, אני מבין...

במאי

אז מספיק! (פונה אל השחקנים) נעשה על זה חזרה יותר מאוחר. כמו שצריך. בשבילי זו תמיד קללה לעשות חזרות בנוכחות המחזאי. הוא אף פעם לא מרוצה! (פונה אל האב ואל הבת החורגת) בסדר, נחזור לעשות את זה ביחד אתכם. בואו נראה אם עכשיו תמשיכו לצחוק.

בת חורגת

אני לא אצחק! אני לא אצחק! עכשיו מגיע החלק הכי טוב שלי. חכה ותראה!

במאי

טוב, את אומרת "בבקשה, אל תחשוב יותר על מה שאמרתי לך. וגם אני לא" (פונה אל האב), אתה מגיב מייד עם השורה "אני מבין, אה כן, אני מבין" ואז אתה שואל אותה...

בת חורגת

(מתפרצת) שואל מה? מה הוא שואל?

במאי

למה את באבל.

בת חורגת

לא, זה לא היה ככה. כשאמרתי שאני צריכה לשכוח איך שאני לבושה, אתה יודע מה הוא אמר לי? "בואי נוריד אותה. בואי נוריד מייד את השמלה השחורה הקטנה שלך."

במאי

מצוין! נפלא! זה יפיל את הצופים מהכיסאות שלהם!

בת חורגת

אבל זאת האמת!

במאי

את והאמת שלך, תעשי לי טובה! זה תיאטרון כאן. אמת, כן, עד גבול מסוים...

בת חורגת

אז מה אתה רוצה לעשות?

במאי

את תראי, את תראי. תשאירי לי לטפל בזה.

בת חורגת

לא, אני לא מוכנה! אני יודעת מה אתה רוצה לעשות! אתה רוצה לקחת את תחושת הגועל שלי, את הסיבות האכזריות והמטונפות למה אני מי שאני, ולהפוך את כל זה לרומנטיקה סנטימנטלית מתקתקה. אתה רוצה שהוא ישאל אותי למה אני באבל, ואתה רוצה שאני אענה לו בדמעות על הלחיים שעברו רק חודשיים מאז שאבא שלי מת. לא! לא, אני לא מוכנה! הוא חייב להגיד לי את מה שהוא באמת אמר: "בואי נוריד אותה. בואי נוריד מייד את השמלה השחורה הקטנה שלך". ואני, בלב שמתאבל על אבא שלי שמת רק חודשיים לפני כן, הלכתי לשם, מאחורה, אתה רואה? מאחורי הפרגוד ההוא, ועם אצבעות רועדות מבושה ומתיעוב הורדתי את השמלה, פתחתי את החזייה...

במאי

(עם הראש בין הידיים) אלוהים, מה את אומרת?!

בת חורגת

(צורחת ברגש) את האמת! אני אומרת לך את האמת!

במאי

כן, אני בטוח שזאת האמת. אני לא מכחיש את זה... ואני מבין, מאוד, את כל האימה שאת מרגישה. אבל את חייבת להבין שכל זה לא אפשרי על הבמה.

בת חורגת

לא אפשרי? אז תודה רבה, אני בחוץ!

במאי

לא, תקשיבי...

בת חורגת

אני בחוץ! אני הולכת! שניכם כבר תכננתם הכול – אָה? – מה אפשרי ומה לא אפשרי על הבמה. אז תודה רבה! עכשיו אני מבינה הכול! הוא רוצה להגיע ישר לסצנה של (בהדגשה אירונית) "הייסורים הרוחניים" שלו. אבל אני רוצה להציג את הדרמה שלי! שלי!

במאי

(בכתפיים רועדות מרוב כעס) הנה הגענו לאמת האמיתית: הדרמה שלך – שלך! אבל צר לי להודיע לך שהדרמה לא רק שלך! הדרמה היא גם של השאר כאן. שלו (מצביע על האב), של אימא שלך. אי-אפשר שדמות אחת תידחף ככה פנימה, תסלק את כולם הצדה, ותשתלט לה על הסצנה. הכול צריך להיות מאוזן ובהרמוניה כדי שנוכל להציג את מה שיש להציג. אני יודע מצוין שלכל אחד מאתנו יש חיים שלמים בתוכו שהוא רוצה להציג אותם לעולם. אבל כאן נמצא הקושי: איך להציג רק את מה שחשוב ביחס לשאר הדמויות, ויחד עם זה לתת למעט שנחשף לרמוז על כל מה שלא נחשף. אין ספק, היה הרבה יותר פשוט אם כל דמות הייתה פורצת לה במונולוג, או, אפילו בהרצאה – מה יש, למה לא? – כדי לשפוך את כל מה שעובר לה בתוכה. (בנימה מפויסת) את חייבת לרסן את עצמך, גברת צעירה. ותאמיני לי, זה לטובתך. כי, אני מזהיר אותך, את משאירה רושם מאוד רע עם כל הכעס המתפרץ הזה, ועם כל הגועל

נפש והתסכול שלך. ובייחוד, אם מותר לי להגיד, כשאת בעצמך הודית שהיית עם גברים אחרים אצל מדאם פֶּצֶ'ה, ויותר מפעם אחת.

בת חורגת

(משפילה את הראש, ואחרי רגע מחשבה היא אומרת בקול עמוק) נכון. אבל תדע לך, שבשבילי, כל הגברים האחרים היו הוא.

במאי

אני לא מבין, למה את מתכוונת?

בת חורגת

אדוני, כשמישהו נופל לתרבות רעה, כמו שאומרים, מי אחראי לכל הדברים הרעים שיוצאים מזה? לא מי שעשה את הטעות הראשונה? אז במקרה שלי זה הוא, ועוד לפני שנולדתי. תסתכל עליו, תראה אם זה לא נכון.

במאי

בסדר. אבל את לא חושבת שצריך להתחשב בחרטה שלו? זה לא נראה לך משמעותי? תני לו הזדמנות להפגין אותה.

בת חורגת

איך? איך לעזאזל הוא יפגין את כל "החרטה האצילית" שלו, את כל "הייסורים הרוחניים" שלו, אם אתה לא נותן לו להפגין את האימה – כשיום בהיר אחד הוא מוצא אותי בין הידיים שלו, אחרי שביקש ממני להוריד את השמלה, שמלת האבל השחורה שלי – ואז לגלות שהאישה הזאת היא אותה ילדה קטנה שהוא היה עומד ומסתכל עליה כשהייתה יוצאת מבית הספר? (היא אומרת את המילים האחרונות בקול רועד מרגש.)

האם, ששומעת אותה אומרת את זה, מתכווצת מכאב. בהתחלה היא בוכה ביבבות חנוקות, ואחר כך בבכי בלתי נשלט. זה נוגע ללב של כולם. הפוגה ארוכה.

בת חורגת

(מייד כשנדמה שהאם נרגעת, היא מדברת בנחישות) כרגע אנחנו כאן לבדנו, והקהל עדיין לא שמע עלינו. מחר תוכל להציג אותנו ואת הסיפור שלנו איך שתרצה ואיך שמתאים לך. אבל אתה לא רוצה לראות את הדרמה האמיתית? אתה לא רוצה לראות אותה מתפוצצת כמו שבאמת קרה?

במאי

ברור, אין משהו שאני רוצה יותר. ככה אני אוכל לקחת מזה כמה שמתאים לי.

בת חורגת

אז תבקש מאימא שלי לצאת.

אם

(קמה מהכיסא, ועוברת מבכי שקט לצעקה) לא! לא! אל תרשה לה, אל תסכים!

במאי

אבל הם עושים את זה בשבילי, כדי שאני אראה – רק בשבילי.

אם

אני לא עומדת בזה! אני לא עומדת בזה!

במאי

זה כבר קרה, אז אני לא מבין – מה הבעיה?

אם

לא, זה קורה עכשיו, זה קורה כל הזמן. הסבל שלי הוא לא המצאה. אני חיה את הייסורים שלי, אני נוכחת בהם בכל רגע. הם לא מפסיקים לחזור על עצמם בתוך הראש שלי, ובצורה הכי חיה. שני הקטנים האלה כאן, שמעת אותם מדברים? הם כבר לא יכולים לדבר, אדוני. הם נצמדים אליי כדי לשמור בחיים את הסבל שלי. אבל הם בעצמם לא כאן, הם כבר לא קיימים! והילדה הזאת, אדוני (מצביעה על הבת החורגת), היא ברחה ממני, עזבה אותי לגמרי, ועכשיו היא אבודה, אבודה... אם אני רואה אותה כאן עכשיו, זה רק בשביל זה: תמיד, להחיות תמיד את הסבל והייסורים שעברתי בגללה.

אב

(בטקסיות) הרגע הנצחי, כמו שאמרתי לך, אדוני. היא (מצביעה על הבת החורגת) כאן כדי לקבע אותי ברגע ההוא, לכלוא אותי בו לנצח נצחים, אזוק ותלוי לנצח בחבל התלייה של רגע אחד חולף, מביש, בחיים שלי. היא לא יכולה לוותר על התפקיד הזה שלה, ואתה, אדוני, אתה לא יכול להציל אותי מזה.

במאי

נכון, אבל אני לא אומר שלא נציג את הסצנה הזאת. להפך, היא תהיה השיא של כל המערכה הראשונה עד הרגע שהיא מגלה אותך (מצביעה על האם).

אב

בדיוק, כי זה הרגע שבו אני עומד למשפט. כל הסבל שלנו חייב להגיע לשיא בצעקה האחרונה שלה! (מצביעה גם הוא על האם).

בת חורגת

היא עדיין מצלצלת לי באוזן! היא הטריפה אותי, הצעקה ההיא! אדוני, אתה יכול להציג אותי על הבמה בכל צורה שתמצא – זה לא חשוב. אפילו לבושה, אם אתה

רוצה, כל עוד הידיים שלי יהיו חשופות – רק הידיים – כי, אתה מבין, כשעמדתי ככה (היא ניגשת אל האב ומשעינה את הראש על החזה שלו), עם הראש ככה ועם הידיים מסביב לצוואר שלו, ראיתי וריד פועם, כאן, ביד. ואז, כאילו רק הווריד הזה הוא מה שגרם לי לרעוד, עצמתי את העיניים, ככה, חזק, וקברתי את הראש בחזה שלו. (פונה אל האם) תצעקי, אימא שלי, תצעקי! (היא קוברת את הראש בחזה של האב, ובכתפיים מורמות כאילו לא לשמוע את הצעקה, היא מוסיפה בקול חנוק מסבל), תצעקי, כמו שצעקת אז!

אם

(ממהרת להפריד ביניהם) לא! היא הבת שלי! הבת שלי! (היא תולשת אותה ממנו) חתיכת בהמה, חיה, היא הבת שלי! אתה לא רואה שהיא הבת שלי?

במאי

(מתרחק עד ה-Footlights תוך כדי שהשחקנים מגיבים באימה) נפלא! כן, זה גדול! ואז מסך, מסך!

אב

(ממהר אליו בהתרגשות) נכון, ככה! ככה בדיוק זה היה!

במאי

(בהערכה ובהתלהבות) כן, כן, זה צריך להיות הרגע שהמסך יורד. מסך! מסך!

עובד הבמה מוריד את המסך, ומשאיר את הבמאי ואת האב עומדים בין המסך לבין ה-Footlights.

במאי

(בראש מורם וידיים מונפות) איזה אידיוט! אמרתי "מסך" מתוך כוונה שזה הרגע שבו המערכה צריכה להיגמר, אבל הדביל הזה הוריד באמת את המסך! (מריס את שולי המסך, ופונה אל האב) נהדר! נפלא! נוקאאוט אמיתי! שלאגר! מצאנו את הסוף שלנו למערכה הראשונה. זה הולך להיות סופני, תשמע מה שאני אומר לך!

הם נכנסים אל הבמה מאחורי המסך.

* * * *

[חלק שלישי]

המסך עולה שוב, ואנחנו רואים שמנהל הבמה ועובדי הבמה פירקו את התפאורה המאולתרת והחליפו אותה במזרקת גן קטנה.

בצד אחד של הבמה, השחקנים ישובים בשורה. בצד השני – הדמויות. הבמאי עומד באמצע הבמה, עם יד שאוחזת בסנטר ומתאמץ לחשוב.

במאי

(אחרי הפוגה קצרה, מזדקף) הגענו למערכה השנייה! אני אדאג להכול, כמו שהסכמנו בהתחלה. יהיה בסדר.

בת חורגת

זה השלב שבו אנחנו עוברים לגור בבית שלו (מצביעה על האב) למרות ההתנגדות של ההוא שם (מצביעה על הבן).

במאי

(מאבד סבלנות) בסדר, בסדר! אבל תשאירי את זה לי.

בת חורגת

בתנאי שיהיה ברור שהוא התנגד!

אם

(מהפינה, מנידה בראש) וכל מה שקרה בגלל זה...

בת חורגת

זה לא חשוב! כמה שאנחנו סובלים יותר, ככה יש לו יותר ייסורי מצפון!

במאי

(בחוסר סבלנות) בסדר, קלטתי את המסר. אני אקח את זה בחשבון. אל תדאגי.

אם

(מתחננת) אדוני, בשביל השקט הנפשי שלי, בבקשה תדאג שיהיה ברור שעשיתי את כל מה שיכולתי...

בת חורגת

(קוטעת אותה בבוז וממשיכה) כדי לפייס אותי, כדי לשכנע אותי לא להיות אנטי אליו. (אל הבמאי) אז תרגיע אותה, תן לה את מה שהיא רוצה, כי זה נכון – היא באמת עשתה את כל מה שהיא יכלה. בינתיים, אני ממש נהנית לי מזה: כמו שאתה רואה, ככל שהיא יותר מתחננת, ככל שהיא יותר מנסה לגעת לו בלב, ככה הוא הופך להיות יותר מרוחק ומתנשא! חתיכת סיטואציה דרמטית, לא?!

במאי

אפשר להתחיל סופסוף במערכה השנייה?

בת חורגת

אני לא אגיד שום מילה נוספת! אבל אתה תראה: אי אפשר יהיה לעשות את כל זה בגינה כמו שאתה רוצה.

במאי

למה לא?

בת חורגת

כי קודם כל, הוא (מצביעה על הבן) נשאר סגור בחדר שלו בבית כל הזמן! ושנית, כל הסצנות שקשורות לשד הקטן הזה (מצביעה על הילד) קורות בבית. אמרתי לך כבר.

במאי

כן, אני יודע. אבל מצד שני, את חייבת להבין שאנחנו לא יכולים להקרין לצופים כתוביות איפה הסצנה קורית, או להחליף תפאורה שלוש-ארבע פעמים במערכה אחת.

שחקן ראשי

פעם היו עושים את זה.

במאי

כן, כשהצופים היו בגיל של הילדה שם.

שחקנית ראשית

והיה יותר קל לייצר אשליה.

אב

(קופץ מהמקום) אשליה? בבקשה אל תדברי על אשליה! אל תשתמשי במילה הזאת – היא ממש מכאיבה לנו.

במאי

(המום) למה לעזאזל?

אב

היא כל כך מכאיבה, כל כך אכזרית! אתה אמור להבין!

במאי

איך עוד אפשר לקרוא לזה? זה מה שאנחנו עושים כאן – יוצרים אשליה אצל הצופים...

שחקן ראשי

עם אמנות המשחק שלנו...

במאי

אשליה מושלמת של מציאות!

אב

אני מבין, אדוני. אבל אולי אתה זה שלא מבין אותנו. תסלח לי, בשבילך ובשביל השחקנים שלך, מה שקורה כאן על הבמה הוא – ובצדק – רק משחק.

שחקנית ראשית

(קוטעת אותו בכעס) משחק! אתה חושב שאנחנו ערימת ילדים? מה שקורה כאן על הבמה זה רציני. מאוד!

אב

אני לא אומר שזה לא רציני. מה שאני אומר הוא שהמשחק של האמנות שלכם – אמנות המשחק – כמו שהאדון אומר, אמור לתת אשליה מושלמת של מציאות.

במאי

בדיוק!

אב

עכשיו תנסו לדמיין לעצמכם שאנחנו, כמו שאתם רואים אותנו כאן (הוא מצביע על עצמו ועל שאר הדמויות), לנו אין שום מציאות אחרת מחוץ לאשליה הזאת.

במאי

(מסתכל בתדהמה על השחקנים, שמרגישים בדיוק כמוהו) ומה זה אומר בדיוק?

אב

(אחרי הפוגה קצרה שבה הוא מסתכל עליהם, הוא אומר בחיוך דקיק) זה לא ברור? איזו מציאות אחרת יש לנו? מה שבשבילך היא אשליה שאתה יוצר, בשבילנו היא המציאות היחידה. (הפוגה קצרה. הוא מתקרב מעט אל הבמאי ומוסיף) אבל זה לא נכון רק לנו. תחשוב על זה (מסתכל לו בעיניים). אתה באמת יודע מי אתה? (הוא מצביע על הבמאי).

במאי

(מוטרד, בחצי חיוך) מה? מי אני? אני אני.

אב

מה אם הייתי אומר לך שזה לא נכון, ושאתה הוא אני?

במאי

הייתי אומר שאתה חולה נפש!

אב

נכון, תצחקו! הכול כאן זה משחק! (אל הבמאי) תבין, אתה מתנגד כשאני אומר שזה רק משחק כשהאדון שם (מצביע על השחקן הראשי) שהוא "עצמו" צריך להיות "עצמי", שהוא, מצד שני, אני "עצמי". אתה רואה – הכנסתי אותך למלכודת.

השחקנים צוחקים שוב.

במאי

לא עוד פעם! כבר שמענו את כל זה מקודם.

אב

לא, לא. זה לא באמת מה שהתכוונתי להגיד. להפך, רציתי להזמין אותך לצאת מהמשחק הזה (מסתכל על השחקנית הראשית כאילו כבר יודע מה היא תגיד) – סליחה, מהאמנות שלך, האמנות הנשגבה – שאתה שואף לה כאן בדרך כלל עם השחקנים שלך, ואני מבקש לשאול אותך שוב בשיא הרצינות: מי אתה?

במאי

(פונה אל השחקנים בתערובת של פליאה וכעס) חתיכת חוצפה שלא תיאמן! מישהו שטוען שהוא רק דמות בא ושואל אותי מי אני!

אב

(באצילות, אבל לא בהתנשאות) אדוני, דמות יכולה תמיד לשאול בן אדם מי הוא. כי לדמות יש באמת חיים משל עצמה, עם כל התכונות הספציפיות שלה, מה שאומר שהיא תמיד "מישהו". אבל איש – ואני לא מדבר עליך, אלא על אנשים בכלל – הוא יכול להיות "כלום" מוחלט.

במאי

שיהיה. אבל אתה שואל אותי – את הבמאי, את הבוס! אתה קולט את זה?

אב

(בחצי חיוך שקט ומצטנע) אני שואל רק כדי לנסות לברר אם אתה באמת רואה את עצמך עכשיו באותה צורה שראית את עצמך, למשל, פעם, לפני שנים, עם כל האשליות שהיו לך אז, עם כל אותם דברים בתוכך ומחוץ לך, כמו שהם נראו לך אז – ולא רק נראו, אלא ממש היו מבחינתך! אז אדוני, כשאתה חושב על האשליות האלה שכבר אין לך אותן, על כל אותם דברים שכבר לא נראים לך אותו הדבר – אתה לא מרגיש שלא רק הבמה הזאת מתנדנדת לך מתחת לרגליים אלא גם האדמה, האדמה בעצמה מתנדנדת ומחליקה לך מתחת לרגליים? אתה לא מרגיש שמה שנראה לך היום בתור מציאות ייראה לך מחר בתור אשליה?

במאי

(לא ממש מבין, והמום מהטיעון) אז? מה אתה מנסה להוכיח?

אב

אָה, שום דבר, אדוני. אני רק רוצה לגרום לך להבין שאם אין לנו (מצביע על עצמו ועל שאר הדמויות) שום מציאות אחרת מחוץ לאשליה שלנו, אז אולי גם אתה לא צריך לסמוך יותר מדי על תחושת המציאות שלך. כי מה שהוא מציאות היום – כל מה שאתה נוגע בו ומאמין בו ונראה לך אמיתי היום – הולך להיות, כמו המציאות של אתמול, האשליה של מחר.

במאי

(מחליט לעשות ממנו צחוק) מצוין! אז עכשיו אתה אומר שאתה, וההצגה שבאת להראות לי כאן עכשיו, יותר אמיתיים ממני?

אב

(רציני מאוד) אין לי טיפת ספק, אדוני.

במאי

מה אתה אומר?!

אב

חשבתי שהבנת את זה מההתחלה.

במאי

יותר אמיתי ממני?

אב

אם המציאות שלך יכולה להשתנות מהיום למחר...

במאי

ועוד איך היא יכולה להשתנות! כל הזמן היא משתנה, בדיוק כמו אצל כל אחד אחר.

אב

(צועק) אבל לא המציאות שלנו! אתה לא מבין? זה ההבדל בינינו! המציאות שלנו לא משתנה, היא לא יכולה להשתנות, היא לא יכולה אף פעם להשתנות כי היא קבועה, ככה, זהו זה, לתמיד, וזה מה שכל כך נורא! אנחנו מציאות נצחית – זה צריך לגרום לך לצמרמורת להתקרב אלינו.

במאי

אני רוצה לדעת מי ראה פעם דמות שיוצאת מהתפקיד שלה ומתחילה להרצות כמוך, להציע דברים, להסביר דברים. אתה מוכן להגיד לי? אף פעם לא ראיתי דבר כזה.

אב

אף פעם לא ראיתי את זה כי המחזאים לא חושפים בדרך כלל את קשיי היצירה שלהם. כשהדמויות חיות, באמת חיות ועומדות מול המחזאי שלהן, הוא צריך רק לעקוב אחרי הפעולות והמילים שלהן, והוא חייב לרצות שהן יהיו מה שהן רוצות להיות, אחרת הוא בצרות! כשדמות נולדת, היא תופסת לעצמה מייד כזאת עצמאות, אפילו מהמחזאי שלה, עד שכל אחד יכול לדמיין אותה באינסוף סיטואציות שהמחזאי לא חשב עליהן בכלל. ולפעמים הדמות מקבלת משמעות שהמחזאי לא חלם אפילו לתת לה.

במאי

מה אתה אומר! כאילו שלא ידעתי את זה.

אב

אז למה אתה כל כך מופתע מאתנו? תתאר לעצמך איזה אסון זה בשביל דמות להיוולד בדמיון של מחזאי, שמחליט אחר כך לא לתת לה חיים. תגיד לי אתה אם לדמות שננטשת ככה, נושמת אבל לא חיה, אין זכות להתחיל לעשות את מה שאנחנו עושים כאן, מולך, אחרי שעשינו את זה כל כך הרבה זמן, תאמין לי, המון זמן, מול המחזאי שלנו – התחננו אליו, ניסינו לשכנע אותו, ניגשנו אליו, כל אחד בתורו: אני, היא (מצביע על הבת החורגת), האימא המסכנה שם...

בת חורגת

(מתקרבת לקדמת הבמה כמו בטרנס או חלום) זה נכון. גם אני, אדוני, גם אני! הייתי הולכת אליו, פעם אחרי פעם, לחדר העבודה שלו, לפנות ערב, בזמן הדמדומים, כשהוא היה יושב לו בשקט בכורסה שלו, מהסס אם להדליק את האור, ונותן לצללים להתפרץ לחדר, הצללים שפלשו יחד אתנו כדי לפתות אותו... (כאילו היא יכולה

לראות את עצמה עדיין בחדר העבודה שלו, אבל מוטרדת מנוכחות השחקנים) תלכו מפה! תשאירו אותנו לבד! אימא שם עם הבן ההוא שלה – אני עם אחותי הקטנה – הילד ההוא שם, תמיד לבד עם עצמו – ואז אני והוא (חצי מצביעה על האב) – ואז אני לבדי, לבד לגמרי... בצללים. (היא מתנערת פתאום, כאילו רוצה לאחוז במראה הזה שלה במעבה הצללים) וואו, איזה סצנות! איזה סצנות הצענו לו! ואני, אני זו שפיתתה אותנו יותר מכל השאר!

אב

בהחלט! ואולי בגלל זה הוא לא נתן לנו את החיים שביקשנו! לא הפסקת להתעקש, לא הפסקת להתחצף, להגזים.

בת חורגת

אבל ככה בדיוק הוא רצה שאני אתנהג! (היא מתקרבת אל הבמאי ואומרת לו בסוד) אני חושבת שהסיבה האמיתית שהוא לא נתן לנו חיים היא שהוא היה מאוכזב, והרגיש בוז, כלפי סוג התיאטרון שהציבור היום רוצה – ומקבל.

במאי

בואו נמשיך, לעזאזל! בואו נעבוד קצת!

בת חורגת

נראה לי שגם ככה ארגנו לך מספיק עבודה עם הכניסה שלנו לבית שלו. (מצביעה על האב) אתה בעצמך אמרת שאי-אפשר להחליף תפאורה כל חמש דקות.

במאי

נכון. זאת בדיוק הנקודה. אנחנו חייבים לחבר את המיזנסצנות, וליצור מהן סצנה אחידה וזורמת, ולא בדרך שאת רוצה: קודם-כל אחיך הקטן חוזר מבית הספר ומסתובב לו בין החדרים כמו צל, מסתתר מאחורי דלתות, ומהרהר באיזו תכנית ש... איך ניסחת את זה?

בת חורגת

שתצמית אותו, תקמיל אותו לגמרי.

במאי

"תקמיל אותו" – אהבתי! ביטוי טוב. ואז את "יכולה לראות את זה בעיניים שלו, זה מתחזק כל הזמן" – זה לא מה שאמרת?

בת חורגת

כן, זה נכון. תסתכל עליו! (מצביעה על הילד שעומד לצד אמו).

במאי

גדול! ואז, באותו זמן, את רוצה להראות את הילדה הקטנה משחקת בגינה, לא מודעת בכלל למה שקורה. אז אחד בבית, והשנייה בגינה – אנחנו לא יכולים לעשות את זה, את לא קולטת?

בת חורגת

כן, משחקת לה בשמש, כל כך מאושרת! זאת ההנאה היחידה שנשארה לי: האושר שלה, השמחה שלה בגינה שם – רחוק מהאומללות ומהעליבות של אותו חדר נורא שישנו בו כולנו, ארבעתנו, ואיפה שהיא ישנה אתי – אתי! רק תחשוב על זה! הגוף המזוהם שלי צמוד לגוף הטהור שלה, והיא מחבקת אותי חזק, כל כך חזק, עם הידיים הקטנות והתמימות שלה, שמלאות באהבה. כשהיא הייתה רואה אותי בגינה, היא הייתה רצה אלי מייד ומחזיקה לי את היד. היא הייתה מתעלמת מהפרחים הגדולים ורצה מסביב לחפש את ה"פִּיצִים", כדי להראות לי אותם – בכזה אושר, כזו שמחה!

הזיכרון המייסר הזה מעורר אותה לבכי ארוך ונואש, והיא שומטת את הראש על הידיים שלה שמונחות על שולחן קטן. זה נוגע ללב של כולם. הבמאי ניגש אליה בצורה כמעט אבהית ומדבר אליה בקול מרגיע.

במאי

נעשה את הסצנה בגינה, נעשה אותה, אל תדאגי. את תאהבי אותה, אני מבטיח! נשחק את כל הסצנות בגינה! (קורא לעובד במה בשמו) היי, תוריד לי כמה עצים. שני ברושים יספיקו, מול המזרקה.

שני ברושים מורדים לבמה, ועובד הבמה ממהר למסמר אותם לרצפה.

במאי

(אל הבת החורגת) זה יספיק עכשיו, נכון? רק לקבל מושג. (קורא שוב לעובד הבמה) תן לי עכשיו קצת שמיים.

עובד במה

(מלמעלה) מה?

במאי

קצת שמיים! תוריד לי חתיכת בד מאחורי המזרקה. (בד לבן מורד לבמה) לא לבן, אמרתי שמיים! טוב, תשאיר את זה. אני כבר אעשה עם זה משהו. (קורא בקול) לכבות את כל האורות, ותנו לי קצת אור ירח – את הכחולים על הקרשים, וספוט כחול על הבד הלבן... כן, ככה! מצוין!

ההוראות שלו מפיקות סצנת אור ירח מסתורית, שגורמת לשחקנים לדבר ולהתנועע כמו בערב בגן תחת אור הירח.

במאי

(אל הבת החורגת) הנה, תראי: הילד יכול לצאת כאן לגינה ולהסתתר בין העצים במקום להסתתר מאחורי הדלתות בבית. אבל לא יהיה קל למצוא ילדה שתשחק

איתך בסצנה שבה היא מראה לך את הפרחים. (פונה אל הילד) בוא, בוא הנה, נתחיל אתך. נראה איך זה עובד. (הילד לא זז) בוא, בוא. (הוא מושך אותו קדימה ומנסה שוב ושוב להרים לו את הראש השמוט, אבל בכל פעם הראש נשמט לו שוב על החזה) משהו מאוד מוזר בילד הזה... מה הבעיה שלו? הוא יהיה חייב לדבר מתי שהוא! (הוא ניגש אליו שוב, מניח לו יד על הכתף ודוחף אותו בין העצים) תתקרב קצת לכאן. בוא נראה. אתה יכול להסתתר קצת יותר? בדיוק. עכשיו תוציא קצת את הראש החוצה, לרגל אחריהן... (הוא זז לאחור כדי לבדוק את האפקט של זה. השחקנים צופים, בשילוב של התרשמות ודאגה, בילד שממלא את ההוראה) יופי, מצוין... (פונה אל הבת החורגת) מה אם הילדה תתפוס אותו מרגל אחריה ותרופץ אליו? זה לא יחלץ ממנו מילה או שתיים?

בת חורגת

(נעמדת) אין סיכוי שהוא ידבר כל עוד היצור הזה נמצא כאן (מצביעה על הבן). אתה צריך קודם-כל להוציא אותו.

בן

(ניגש בהחלטיות אל המדרגות שיורדות מהבמה אל האולם) בשמחה! מייד! לא יכולתי לבקש משהו יותר טוב מזה!

במאי

(עוצר אותו מייד), האלו! לאן אתה הולך? חכה!

האם מזנקת מהמקום שלה מתוך פחד שהבן באמת הולך. היא מניפה באינסטינקטיביות את הידיים כאילו להחזיק אותו, אבל בלי לזוז מהמקום שלה.

בן

(נמצא כבר ב-Footlights, אל הבמאי שמעכב אותו) אין לי שום קשר לכל מה שקורה כאן! אתה מוכן לתת לי ללכת? תן לי ללכת!

במאי

מה זאת אומרת, אין לך קשר למה שקורה כאן?

בת חורגת

(רגועה ואירונית) אל תנסה לעצור אותנו. הוא לא ילך!

אב

הוא צריך לשחק בגינה את הסצנה הנוראה עם אימא שלו.

בן

(מייד ובנחישות) אני לא אשחק כלום! אמרתי את זה מההתחלה. (אל הבמאי) תן לי ללכת!

בת חורגת

(ממהרת אל הבמאי) אכפת לך, אדוני? (משחררת את האחיזה שלו מהבן) תשחרר אותנו! (פונה אל הבן) אתה יכול ללכת. לך!

הבן מתאמץ להגיע למדרגות, אבל נשאר נעוץ במקום שלו, כאילו איזה כוח מסתורי מחזיק אותו. ואז, למרבה התדהמה, והחרדה, של השחקנים, הוא נע באיטיות לאורך ה-Footlights אל עבר גרם המדרגות בצד השני של הבמה. אבל גם שם הוא ננעץ במקום, בלי יכולת לרדת. הבת החורגת, שכל הזמן הזה הסתכלה עליו בהתרסה ובדריכות, פורצת בצחוק.

בת חורגת

הוא לא יכול, אתה רואה? הוא לא יכול! הוא מוכרח להישאר כאן. הוא חייב. הוא קשור אלינו בשרשרת, לנצח. לא, אני זו שהולכת, כשמה שצריך לקרות, קורה. אני בורחת, כי אני שונאת אותו, כי אני לא יכולה יותר לסבול את הפרצוף שלו. אז ברור

שהוא לא יכול לברוח! הוא צריך להישאר כאן עם האבא הנפלא הזה שלו ועם האימא שם, שלא נשארו לה שום ילדים חוץ ממנו... (היא פונה אל האם) קדימה, אימא! קדימה, קדימה! (פונה אל הבמאי כדי להצביע על האם) תראה, היא קמה, היא קמה לעצור אותו... (אל האם, מושכת אותה כמו בחבלי קסם) קדימה, קדימה... (אל הבמאי) תתאר לעצמך איך היא בטח מרגישה כשהיא חושפת ככה את האהבה שלה אליו מול השחקנים שלך! אבל התשוקה שלה להיות קרוב אליו היא כל כך גדולה עד ש... תראה! היא מוכנה לעבור שוב את הסצנה הזאת אתו!

תוך כדי שהבת החורגת אומרת את השורה האחרונה שלה, האם מתקרבת למעשה אל הבן ופורשת לצדדים את הזרועות כדי להפגין את הסכמתה.

בן

(במהירות) לא, לא, לא! אם אני לא יכול ללכת, אז אני אשאר כאן. אבל אני חוזר ואומר: אני לא הולך לשחק כלום!

אב

(אל הבמאי, בכעס) אתה יכול לאלץ אותו.

בן

אף אחד לא יכול לאלץ אותי!

אב

אני איאלץ אותך!

בת חורגת

רגע! רגע! קודם-כל הילדה צריכה ללכת למזרקה. (היא רצה אל הילדה. רוכנת מולה על הברכיים, ומחזיקה בין הידיים את הפנים הקטנות שלה) ילדונת מתוקה שלי, כמה

אבודה את נראית עם העיניים המקסימות, הגדולות, האלה: את בטח תוהה איפה את נמצאת, נכון? אנחנו על הבמה, יפה שלי. מה זה במה? מקום שבו משחקים את הרציני. עושים כאן הצגות. ועכשיו אנחנו הולכות לעשות הצגה. אני מתכוונת, באמת, את יודעת, ברצינות. אפילו את... (היא מצמידה אותה לחזה ומתנוודדת איתה קלות מצד לצד) קטנה שלי, קטנה מתוקה שלי, איזו הצגה זוועתית בשבילך! איזה תפקיד נוראי קיבלת! הגינה, המזרקה... כאילו מזרקה, את יודעת. אבל זאת בדיוק הבעיה, מתוקה שלי: הכול כאן בכאילו. אבל אולי, בעצם, את מעדיפה מזרקה בכאילו, לא מזרקה אמיתית – מזרקה לשחק בה משחקים, נכון? אבל לא, בשביל אחרים זה משחק, לא בשבילך. בשבילך זה אמיתי, והמשחק שלך הוא במזרקה אמיתית. מזרקה ירוקה, גדולה ויפה, עם קני במבוק שמצלים עליה ומשתקפים במים. והרבה, המון ברווזונים שוחים בה ומרעידים את הצל. את רוצה ללטף את אחד הברווזונים האלה... (בצרחה שמטלטלת את כולם) לא, רִוְזָטָה, לא! אימא לא מסתכלת עלייך, היא שם עם המנוול האגואיסט הזה! אלוהים, הראש שלי מתפוצץ מרוב שדים... ועכשיו היצור הזה... (עוזבת את הילדה ופונה אל הילד בבזז הרגיל שלה) מה אתה מסתובב לך כאן כמו איזה קבצן עם הפנים התמיד אומללות שלך? זו תהיה גם אשמתך אם הילדה הזאת תטבע. אשמתך. תמיד אתה כזה. כאילו לא שילמתי את המחיר כשהבאתי אתכם לבית הזה! (תופסת אותו בזרוע ומאלצת אותו להוציא את היד מהכיס) מה יש לך שם? מה אתה מסתיר? תוציא אותה! תוציא החוצה את היד! (היא מוציאה לו בכוח את היד מהכיס, ולמרבה האימה של כולם, היא מגלה שהוא מחזיק אקדח. היא מסתכלת עליו לרגע, כמעט בסיפוק, ואז אומרת בקול קודר) מאיפה השגת את זה? (הילד ההמום, בעיניים פקוחות לרווחה וריקות, לא עונה) אידיוט! במקומך, במקום להרוג את עצמי, הייתי הורגת את אחד מהשניים האלה. או את שניהם. את האבא ואת הבן.

היא דוחפת אותו בחזרה אל הברוש, שאחוריו הוא עמד וריגל אחרי הילדה. אחר כך היא לוקחת את הילדה, ומשכיבה אותה על תחתית המזרקה, כך שהילדה נסתרת מהעין. אחרי כן היא כורעת על הברכיים וקוברת את הראש בין הידיים שמונחות על שולי האגן של המזרקה.

במאי

מצוין! (פונה אל הבן) ובאותו זמן...

בן

(בבוז) למה אתה מתכוון באותו זמן? לא היה שום דבר באותו זמן! לא הייתה שום סצנה ביני לבינה. (מצביע על האם) היא תגיד לך את זה בעצמה, היא תספר לך מה קרה.

בינתיים, השחקנית השנייה והשחקן הצעיר עוזבים את קבוצת השחקנים וניגשים לעמוד קרוב יותר לאם ולבן כדי ללמוד אותם, במטרה לשחק מאוחר יותר את התפקידים שלהם.

אם

כן, זה נכון. נכנסתי לחדר שלו.

בן

לחדר שלי, אתה שומע? לא לגינה.

במאי

זה לא חשוב. בכל מקרה אנחנו צריכים לארגן מחדש את הסדר של הסצנות. אמרתי לך את זה כבר.

בן

(מבחין בשחקן הצעיר שמתבונן בו) מה אתה רוצה?

שחקן צעיר

כלום. אני רק מסתכל.

בן

(מסתובב לצד השני ורואה את השחקנית השנייה) אָה, אז גם את פה? מתכוננת לשחק את התפקיד שלה, מה? (מצביע על האם)

במאי

בדיוק! ואני חושב שאתה צריך להגיד תודה על כל תשומת הלב שהם מקדישים לכם.

בן

אָה, באמת? תודה רבה! אבל לא קלטת עדיין שאף פעם לא תצליח להעלות את ההצגה הזאת? אנחנו לא בתוכך, אפילו לא שמץ מאתנו, והשחקנים שלך רק עומדים ומסתכלים עלינו מבחוץ. אתה חושב שאנחנו יכולים להמשיך לחיות מול מראה שלא רק מקפיאה את ההשתקפות שלנו בה, אלא מציגה לנו קריקטורה מעוותת של עצמנו, שאפילו אנחנו לא מסוגלים לזהות?

אב

נכון! נכון! הוא צודק.

במאי

(אל השחקן הצעיר והשחקנית השנייה) תחזרו לשחקנים.

בן

חבל על הזמן שלך, אין לי שום קשר לזה.

במאי

נו, תשתוק כבר. תן לי לשמוע את אימא שלך. (אל האם) אז אמרת שנכנסת לחדר שלו.

אם

כן, לחדר שלו, כי כבר לא יכולתי לסבול את זה יותר. רציתי להוציא את כל מה שיש לי בלב, ולספר לו על כל הסבל שלי. אבל ברגע שהוא ראה אותי נכנסת...

בן

לא הייתה שום סצנה! פשוט יצאתי כדי לא לעשות שום סצנה. אני אף פעם לא עושה סצנות, אתה מבין? אף פעם.

אם

נכון, זה בדיוק מה שקרה!

במאי

אבל עכשיו אנחנו ממש חייבים לעשות את הסצנה הזאת בינך לבינו. זה הכרחי!

אם

אין לי שום בעיה, להפך! זאת תהיה ההזדמנות שלי לשפוך לפניו את הלב.

אב

(ניגש אל הבן ומדבר בתקיפות) אתה תעשה את זה! בשביל אימא שלך! אימא שלך!

בן

(עקשן יותר מתמיד) אני לא עושה כלום!

אב

(תופס אותו מהצווארון ומטלטל אותו) לעזאזל, תעשה מה שאני אומר לך! תעשה מה שאני אומר לך! אתה לא שומע מה היא אומרת לך? אין לך שום רגשות?

בן

(מנסה להשתחרר מהאחיזה של אביו) לא, אין לי! אין לי! ואני לא מוכן לדבר על זה יותר!

רחש כללי. האם המפוחדת מנסה להתערב ולהפריד ביניהם.

אם

תפסיקו, תפסיקו! בבקשה!

אב

(לא מרפה מהאחיזה) תעשה מה שאני אומר לך! תעשה מה שאני אומר לך!

בן

(נאבק בו ובסוף משליך אותו על הרצפה ליד גרם המדרגות. כולם באימה) מה עובר עליך? השתגעת לגמרי! היא לא מסוגלת להפסיק לבייש אותה ואותנו מול כל האנשים. אני לא מוכן לקחת בזה שום חלק, שום חלק! וככה אני עושה את מה שגם המחזאי שלנו רצה – הוא אף פעם לא רצה להעלות אותנו על הבמה.

במאי

אז למה באתם לכאן בכלל?

בן

(מצביע על האב) הוא רצה לבוא, אני לא.

במאי

ואתם לא נמצאים כאן עכשיו?

בן

הוא זה שרצה לבוא, והוא גרר את כולנו לכאן ביחד אתו. ושם בפנים הוא הגיע אתך להסכמה מה יקרה בהצגה – וזה אומר לא רק להציג את מה שבאמת קרה, כאילו שזה לא מספיק, אלא גם את מה שבכלל לא קרה.

במאי

אז לפחות תגיד לי מה כן קרה. יצאת מהחדר שלך בלי להגיד כלום?

בן

(אחרי היסוס קצר) בלי להגיד כלום. פשוט לא רציתי לעשות סצנה.

במאי

(דוחק בו) ואחר כך? מה עשית?

בן

(עושה כמה צעדים לאורך הבמה, כשכולם מסתכלים בו בדריכות מתוחה) שום דבר... חציתי את הגינה... (הוא נעצר שקוע בהרהורים קודרים).

במאי

(ממשיך לדחוק בו לספר יותר, ומתרשם מאוד מהאיפוק שלו) בסדר, אז חצית את הגינה?

בן

(מתוסכל, מסתיר את הפנים עם עיקול המרפק) למה אתה רוצה שאני אדבר על זה, אדוני? זה נורא!

האם רועדת כולה ביבבות חנוקות ומסתכלת לעבר המזרקה.

במאי

(בשקט, מבחין במה שהיא מסתכלת עליו ופונה אל הבן בהבנה הולכת וגדלה) הילדה?

בן

(מסתכל היישר על הקהל באולם) שם, במזרקה...

אב

(עדיין על הרצפה, מצביע ברחמנות על האם) והיא הלכה אחריו, אדוני.

במאי

(אל הבן, בלחץ) ואז אתה?

בן

(עדיין מסתכל על האולם מולו ומדבר לאט) רצתי, דהרתי להציל אותה... אבל פתאום עצרתי, כי מאחורי העצים האלה ראיתי משהו שהקפיא לי את הדם: הילד, הוא עמד

שם עם מבט מטורף בעיניים. הוא עמד והסתכל על המזרקה, הסתכל איך אחרתו הקטנה טובעת.

הבת החורגת, שעדיין רכונה על שולי המזרקה ומסתירה את הילדה, מגיבה ביבבות נואשות כמו הד ממעמקים. הפוגה.

בן

(ממשיך) התחלתי לזוז לכיוון שלו, אבל אז...

יריית אקדח נשמעת מבין העצים שהילד מסתתר מאחוריהם.

אם

(בצרח נוראה רצה בכיוון ההוא ביחד עם הבן ועם כל השחקנים תוך מהומה כללית) בן שלי! בן! (ואז בין כל הצעקות והבלבול) הצילו! הצילו!

במאי

(בהמולת הצעקות, מנסה לפלס דרך, תוך כדי שהילד מורס מהכתפיים והרגליים ונלקח מאחורי הבד הלבן) הוא נפצע? הוא באמת נפצע?

חוץ מהבמאי ומהאב, שעדיין שוכב על הרצפה ליד גרם המדרגות, כולם נעלמו מאחורי הבד הלבן ונשארים שם לדבר בלחש מלא חרדה. ואז, השחקנים מתחילים לחזור לבמה אחד-אחד, בצורה עצמאית, משני צדי הבד הלבן.

שחקנית ראשית

(נכנסת מימין, מלאת צער) הוא מת! הילד המסכן! הוא מת! איזה דבר נורא!

שחקן ראשי

(נכנס משמאל, צוחק) מה מת? זה הכול כאילו, בכאילו! אל תאמיני לזה.

שחקנים אחרים מימין

כאילו! לא, זה אמיתי! אמיתי! הוא מת!

שחקנים אחרים משמאל

לא, הוא לא מת. הוא מעמיד פנים. זה רק בכאילו.

אב

(נעמד וצועק) מה פתאום כאילו? זה אמיתי! גבירתי ורבותי, זה אמיתי! מציאות אמיתית! (במבט נואש הוא הולך אל מאחורי הבד הלבן.)

במאי

(על קצה העצבים שלו) כאילו?! אמיתי?! לכו כולכם לעזאזל! אורות! אורות!

בבת אחת כל הבמה והאולם מוצפים באור. הבמאי נושם נשימה עמוקה כאילו השתחרר מחלום בלהות, וכולם מסתכלים זה על זה בבלבול ובחוסר ודאות.

במאי

אלוהים, אף פעם לא קרה לי דבר כזה! הם בזבוזו לי יום שלם! (הוא מסתכל בשעון שלו) לכו, לכו! מה אתם חושבים שאנחנו יכולים לעשות עכשיו? מאוחר מדי להמשיך בחזרה. נתראה הערב. (ברגע שהשחקנים הולכים, הוא אומר) לכבות את כל האורות! (עוד לפני שהוא גומר לדבר, כל התיאטרון מוחשך לגמרי) לעזאזל, למה לא השארתם אור עבודה? אני לא רואה לאן אני הולך.

פתאום, כאילו בגלל איזה מגע חשמלי רופף, אור ירוק מופיע מאחורי הבד הלבן ומטיל עליו צלליות גדולות וברורות של הדמויות, חוץ מהילד והילדה. כשהבמאי רואה אותן הוא בורח באימה. באותו הזמן האור הירוק כבה, והבמה נשטפת, כמו לפני כן, באור הכחול של הלילה.

מימין לבד הלבן מגיח, לאט, הבן, ומאחוריו האם עם ידיים פשוטות אליו. אחר כך, משמאל, מגיח האב. הם נעצרים במרכז הבמה, ונעמדים בלי תנועה, כמו בטרנס. בסוף, משמאל, מגיחה הבת החורגת ורצה אל עבר אחד מגרמי המדרגות. עם רגל אחת על המדרגה העליונה היא נעצרת לרגע, מסתכלת על השלוש, פורצת בצחוק קולני, מזנקת מהמדרגות ורצה במעבר בין המושבים. היא נעצרת שוב, מסתובבת להסתכל על השלוש שעל הבמה, ושוב צוחקת. בסוף היא יוצאת מהאולם, ואפשר לשמוע את הצחוק שלה מהדהד בפואייה. יש הפוגה קצרה לפני שהמסך יורד.

